

BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS JAUNIMO PROBLEMATIKOS TYRIMO ATASKAITA

Tyrimą inicijavo – Biržų rajono savivaldybės

Jaunimo reikalų taryba

Tyrimą vykdė – mero potvarkiu sudaryta darbo grupė

Biržų rajono savivaldybės jaunimo problematikos tyrimui atlikti

IVADAS

Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos rekomenduoja savivaldybėms atlikti jaunimo problematikos tyrimus reguliariai, kad būtų galima formuoti nuoseklią jaunimo politiką sprendžiant jaunimo problemas ir tenkinant jaunimo poreikius.

Jaunimo problematikos tyrimas Biržų r. buvo darytas 2011 m., t. y. prieš 10 m. Praėjus dešimtmečiui Biržų rajono savivaldybės jaunimo reikalų taryba inicijavo jaunimo problematikos tyrimą tam, kad įvertintų dabartinę jaunimo situaciją rajone, atskleistų problemas ir galėtų numatyti priemones jaunimo politikos įgyvendinimui.

Pastaruosiu metu buvo atlikta nemažai tyrimų, skirtų jaunimo gyvenimo problematikai gvildinti. 2020 m. buvo darytas nacionalinis jaunimo problematikos tyrimas. Jame respondentų buvo ir iš Biržų rajono, tačiau palyginti nedaug. Savivaldybės šiame tyrime buvo suskirstytos į 3 grupes. Galima daryti prielaidą, kad šalies tyrimas ne visiškai atskleidžia atskiro regiono specifiką.

2021 m. prieš rengiant Savivaldybės strateginį planą buvo atlikta rajono gyventojų nuomonės apklausa ir atlikta stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė. Gyventojų nuomonės apklausoje dalyvavo 38 jauni žmonės nuo 18 iki 29 m. Tai labai nedidelis skaičius, o amžiaus intervalas neatitinka jaunimo apibrėžiamo amžiaus – 14–29 m. Iš apklausos neišku, į kuriuos klausimus atsakinėjo būtent jaunuomenė. Apklauskos ataskaitoje teigiama, kad ne visi respondentai pateikė visus duomenis apie save (pvz., apie šeimines padėtį, gyvenamąją vietą ir pan.). Iš gyventojų nuomonės apklausos paaiškėjo, kad jaunimo dalis, tenkanti rajono gyventojų skaičiui, yra didžiausia Panevėžio apskrityje (pagal Statistikos departamento duomenis metų pradžioje buvo 4350 jaunų žmonių). Iš šios apklausos paaiškėjo, kad jaunimas prastai vertina sveikatos paslaugas, Biržų rajoną vertina kaip jaunimui nepatrauklų, išsakomas pramogų, skirtų jaunimui, trūkumas, o kaimiškose vietovėse – vaikų / jaunimo laisvalaikio centrų poreikis. Galima numanyti, kad kai kurias nuomones išsakė ne pats jaunimas, bet kiti asmenys, kurie įžvelgė jaunimo problemas ar poreikius. Todėl iš šios apklausos galime matyti tik epizodiškus dalykus apie jaunimo gyvenimą Biržų rajone, per mažai apklausta jaunų žmonių, kad būtų atskleistas būtent jaunimo požiūris, iš atsakymų negalime daryti gilių kokybinių išvadų.

Norint pamatyti išsamesnę jaunimo situaciją nutarta vykdyti Biržų rajono savivaldybės jaunimo problematikos tyrimą, kad būtų apklausta kuo daugiau rajono gyventojų ir būtų atskleistos rajone gyvenančio jaunimo problemos.

2021 m. pradžioje pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis Biržų rajone gyveno 22 305 gyventojai (2017 m. jų buvo 24 645), iš jų jaunuolių nuo 14 iki 29 m. amžiaus – 4350, kas sudaro 19,5% visų rajono gyventojų. Gyventojų skaičiaus mažėjimas pastebimas visoje Panevėžio apskrityje, jų tarpe ir jaunimo. Biržų rajone 2020 m. reorganizuotas mokyklų tinklas, nes kaimo mokyklose sumažėjo mokinių.

Savivaldybės jaunimo tarybai rūpėjo išsiaiškinti, kaip gyvena rajono jaunimas, kokių paslaugų jam trūksta, kokios sąlygos turėtų pagerėti, kad jaunimas norėtų gyventi Biržuose.

TYRIMO METODIKA IR EIGA

Tyrimo imtis ir atranka. Tyrimo populiaciją sudarė jaunimas nuo 14 iki 29 m., gyvenantis Biržų r. savivaldybėje. Buvo numatytas jaunuolių skaičius, kurį reikėtų apklausti, apskaičiuojamas pagal imties formulę, žinant jaunuolių skaičių rajone (pagal statistiką metų pradžioje jų buvo 4 350) ir imant 5 proc. paklaidą. Apskaičiavus gautas rezultatas – 353 jaunuoliai. Nutarta vykdyti apklausą platinant elektroninę apklausą dėl pandeminės situacijos ir pasirenkant ekologišką anketavimo būdą. Anketa buvo paskelbta savivaldybės svetainėje *birzai.lt*, socialiniuose tinkluose, susitarus išsiųstos rajono mokykloms, taip pat jaunimo organizacijos, Užimtumo tarnybai. Apklausą buvo atidaryta lapkričio 10 d., pabaigta lapkričio 30 d. Gautos 356 analizei tinkamos anketos (tinkamas amžius, užbaigtos), nors atsakinėjusiųjų buvo kur kas daugiau. 57 proc. atsakiusiųjų – moterys, 43 proc. – vyrai, 81 proc. atsakiusiųjų 14-18 m., 19 proc. atsakiusiųjų 19-29 m. 66 proc. atsakiusiųjų – nevedę, 7 proc. vedę, 6 proc. gyvena su partneriu, taip pat iš atsakiusiųjų – išsiskyrę, našliai. Didžioji dauguma atsakiusiųjų neturi vaikų (94 proc.), 3 proc. turi 1 vaiką, 2 proc. 2 vaikus, 1 proc. 3 vaikus. Dauguma atsakiusiųjų yra įgiję pagrindinį išsilavinimą (46 proc.), 17 proc. – vidurinį, 19 proc. – pradinį, 7 proc. – profesinį, 8 proc. aukštąjį išsilavinimą. 44 proc. atsakiusiųjų gyvena Biržų mieste, 50 proc. – Biržų rajone, 4 proc. studijuoja ar dirba kitur, bet laiko save biržiečiais. 81 proc. atsakiusiųjų mokosi mokykloje, 6 proc. studijuoja, 9 proc. dirba, 2 proc. registruoti užimtumo tarnyboje, taip pat augina vaiką, yra vaiko priežiūros atostogose.

Tyrimo metodas – kiekybinė apklausa. Darbo grupė, sudarydama klausimyną rėmėsi *Metodika, reikalinga jaunimo problematikos tyrimams savivaldybėse atlikti*, rekomenduojama Jaunimo reikalų departamento. Tačiau atsižvelgdama į dabartines aktualijas Darbo grupė pakeitė kai kurias klausimų atsakymų pozicijas, įtraukė naujus klausimus, kurie gali būti aktualūs analizuojant jaunimo situaciją Biržų rajone. Prieš sudarinėjant klausimyną buvo išsikeltas tikslas, probleminis klausimas ir tyrimo uždaviniai.

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti jaunimo probleminių sričių priežastis ir numatyti jaunimo gyvenimo kokybę gerinančius veiksniai.

Probleminis klausimas – kokių gyvenimo kokybės sąlygų reikėtų, kad pagerėtų jaunimo gyvenimas Biržų rajono savivaldybėje.

Uždaviniai:

1. Ištirti, ką patiria jaunuoliai Biržų r. švietimo įstaigose ir kaip jas vertina.
2. Ištirti, kaip dirbantys jaunuoliai vertina darbo ir užimtumo galimybes Biržų r. savivaldybėje;
3. Įvertinti patrauklias laisvalaikio formas Biržų r. jaunimui.
4. Atskleisti, kaip Biržų r. jaunuoliai vertina savo gyvenimo sąlygas.
5. Nustatyti, kiek Biržų r. jaunuoliai įsitraukia į socialinį gyvenimą.
6. Ištirti jaunuolių sveikos gyvensenos įpročius, fizinę ir psichologinę savijautą Biržų r. savivaldybėje.

7. Atskleisti Biržų r. jaunuolių politinį-pilietinį aktyvumą.

8. Atskleisti informacijos šaltinių poreikį bendrų kompetencijų ugdymui.

Tyrimo anketa buvo sudaryta iš 9 blokų: socialiniai-demografiniai klausimai, mokykla, darbas, laisvalaikis, socialinis gyvenimas, gyvenimo sąlygos, politinis-pilietinis aktyvumas, sveikata, naudojimasis informaciniais šaltiniais. Atsisakyta studijų srities, nes Biržų r. savivaldybėje nėra aukštesniųjų ar aukštųjų mokyklų, bet prašyta atsakyti studentų, kurie šiuo metu studijuoja ir laiko save biržiečiais.

Tyrimo rezultatus analizavo darbo grupės nariai.

BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS JAUNIMO PROBLEMATIKOS TYRIMO DUOMENŲ ANALIZĖ

MOKYKLA

Daugiausia respondentų buvo mokyklinio amžiaus. Net 78 % nurodė, kad šiuo metu mokosi pagrindinėje, vidurinėje, jaunimo, profesinėje mokykloje arba gimnazijoje. Taigi *Mokyklos* srities atsakymai gausiausi, todėl geriausiai matosi mokyklinio gyvenimo tendencijos.

	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku
Aš noriai einu į mokyklą.	22 (7%)	27 (9%)	107 (36%)	104 (35%)	38 (13%)
Mokykloje jaučiuosi labai gerai.	17 (6%)	37 (12%)	100 (34%)	96 (32%)	48 (16%)
Aš tikiuosi mokykloje išmokti daug naujų ir naudingų dalykų.	6 (2%)	16 (5%)	51 (17%)	153 (51%)	72 (24%)
Kai kalbu su mokytojais arba mokiniais, jaučiu, kad jie manęs nesupranta.	37 (12%)	104 (35%)	96 (32%)	48 (16%)	13 (4%)
Mokykloje dažnai nepasitikiu savimi, abejoju savo jėgomis.	49 (16%)	70 (23%)	81 (27%)	70 (23%)	28 (9%)
Kai mokykloje iškyla problemų, aš žinau, kaip jas galiu išspręsti	11 (4%)	24 (8%)	95 (32%)	136 (46%)	32 (11%)
Iškilus sunkumams mokykloje, žinau, kur galiu kreiptis pagalbos.	7 (2%)	12 (4%)	56 (19%)	145 (49%)	78 (26%)
Mokykloje dažnai jaučiuosi pasimetęs (-usi), sutrikęs (-usi).	66 (22%)	97 (33%)	78 (26%)	44 (15%)	13 (4%)

1 pav. Teiginių apie savijautą įvertinimas

Jaunuolių buvo paprašyta įvertinti savo savijautą mokykloje.

Teiginių, ar noriai eina į mokyklą, mažiau nei pusė įvertino teigiamai (sutinka ir visiškai sutinka – 48%), o didesnę pusę (52%) su teiginiu visiškai nesutinka, nesutinka ir nei sutinka, nei nesutinka.

Lygiai tokiu pačiu santykiu buvo įvertintas apie savijautą mokykloje, tik nežymiai skiriasi pozicijų procentas.

Teiginiui apie tai, kad mokykloje tikimasi išmokti daug naujų ir naudingų dalykų, pritarė 75% apklaustųjų. Su teiginiu nei sutiko, nei nesutiko 17%, tik 5% nesutiko ir tik 2% visiškai nesutiko.

Beveik pusė moksleivių (47%) sutiko, kad jaučiasi suprasti bendraamžių ir mokytojų, nei sutiko, nei nesutiko – 32%, o jaučiasi nesuprasti – 20%.

Teiginių, kad mokykloje nepasitiki savimi ir abejoja savo jėgomis, patvirtino 32%, nei sutiko, nei nesutiko su teiginiu 27%, o atsakiusių, kad pasitiki savimi buvo 39%.

57% moksleivių patvirtino, kad gali išspręsti mokykloje iškilusias problemas, 32% nei sutiko, nei nesutiko su šiuo teiginiu, o 12% teigė nežinantys, kaip spręsti mokyklinės problemas.

Mokykloje iškilus sunkumams, net 75% žino, kur gali kreiptis pagalbos ir tik 6 % nežino, o 19% nei sutiko, nei nesutiko su šiuo teiginiu.

Kad mokykloje jaučiasi pasimetę (-usios), sutrikę (-usios), patvirtino 19%, o taip nesijaučiantys teigė 55%. Nei sutiko, nei nesutiko su šiuo teiginiu 25% respondentų.

Apklausoje apie mokyklinį gyvenimą buvo pateikti teiginiai, kuriais siekta įvertinti moksleivių tarpusavio santykius smurto atžvilgiu. Kad kiti mokiniai juos mušė (naudojo jėgą) daugiau nei 2 kartus, atsakė 2 % moksleivių, kad mušė 1-2 kartus – 8%, o to nepatyrė 92% moksleivių. Tačiau užgauliojimus teigė patyrė 22 % respondentų. 12% teigė, kad juos mokytojai užgauliojo, o 3%, kad mokytojai mušė. 14% mokinių atsakė, kad kiti liepė ką nors daryti už juos, o 3 % – kad iš jų reketavo daiktų ar pinigų. 2% nurodė, jog prie jų buvo seksualiai priekabiauta.

	Neįvyko	1-2 kartus	Daugiau nei 2 kartus
Kiti mokiniai Jus mušė (naudojo prieš Jus jėgą).	273 (92%)	23 (8%)	2 (1%)
Kiti mokiniai Jus aprėkė, apšaukė, užgauliojo.	231 (78%)	54 (18%)	13 (4%)
Kiti mokiniai liepė už juos kažką daryti.	256 (86%)	33 (11%)	9 (3%)
Kiti mokiniai prie Jūsų seksualiai priekabiavo.	292 (98%)	4 (1%)	2 (1%)
Kiti mokiniai reketavo daiktų / pinigų.	289 (97%)	6 (2%)	3 (1%)
Mokytojai Jus užgauliojo.	262 (88%)	30 (10%)	6 (2%)
Mokytojai Jus mušė (naudojo prieš Jus jėgą).	290 (97%)	5 (2%)	3 (1%)

2 pav. Teiginių apie smurtą mokykloje įvertinimas

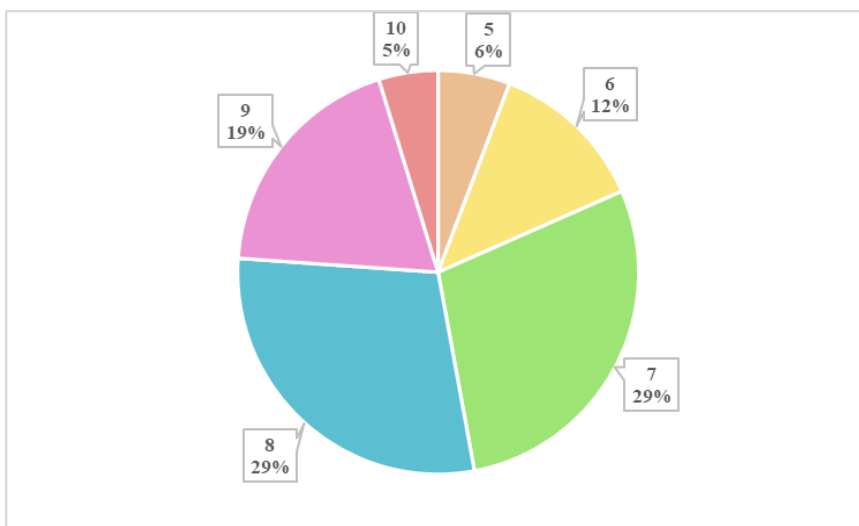
Apklausoje apie mokyklinį gyvenimą buvo pateikti teiginiai, kuriais siekta įvertinti moksleivių tarpusavio santykius smurto atžvilgiu. Kad kiti mokiniai juos mušė (naudojo jėgą) daugiau nei 2 kartus, atsakė 2 % moksleivių, kad mušė 1-2 kartus – 8%, o to nepatyrė 92% moksleivių. Tačiau užgauliojimus teigė patyrė 22 % respondentų. 12% teigė, kad juos mokytojai užgauliojo, o 3%, kad mokytojai mušė. 14% mokinių atsakė, kad kiti liepė ką nors daryti už juos, o 3 % – kad iš jų reketavo daiktų ar pinigų. 2% nurodė, jog prie jų buvo seksualiai priekabiauta.

Pozicijoje *Kita* buvo įrašyta nemažai atsakymų, iš kurių galima išskirti keletą nuomonių apie nepasitenkinimą mokytojų bendravimu, elgesiu, patyčias mokykloje, dideliu mokymosi krūviu, dėl ko jaučiamas nuovargis, stresas. Buvo keletas atsakymų, kad mokykloje neįdomu, trūksta naujoviško mokymo stiliaus. Tačiau buvo ir daug pozityvių atsakymų.

	Neteko	1–3 kartus	4–10 kartų	11 kartų ir daugiau
Pavėluoti į pamokas.	146 (49%)	111 (37%)	31 (10%)	10 (3%)
Be pateisinimo praleisti vieną dienos pamoką.	206 (69%)	71 (24%)	17 (6%)	4 (1%)
Praleisti keletą pamokų dėl rimtos priežasties.	77 (26%)	149 (50%)	48 (16%)	24 (8%)
Be pateisinimo praleisti visas dienos pamokas.	251 (84%)	37 (12%)	5 (2%)	5 (2%)
Praleisti visas dienos pamokas dėl šeiminių aplinkybių.	224 (75%)	60 (20%)	11 (4%)	3 (1%)
Praleisti visas dienos pamokas dėl ligos.	85 (29%)	141 (47%)	45 (15%)	27 (9%)

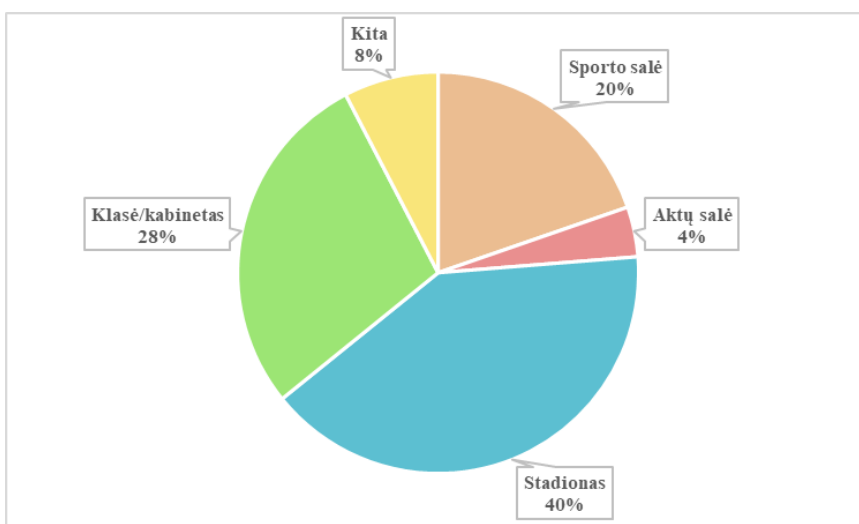
3 pav. Lankomumas

Geras pamokų lankomumas mokykloje yra svarbus veiksnys, glaudžiai susijęs su pažangumu. Iš atsakymų apie lankomumą galima pastebėti, kad gana daug mokinių praleidžia pamokas arba į jas vėluoja. Verta atkreipti dėmesį, kad buvo klausta apie trumpą – 30 d. laikotarpį. Kad nevėluoja į pamokas, atsakė 49 % moksleivių. Vieną dienos pamoką be pateisinimo yra praleidę 31%, o 69% tokią praleidimą pateisino. Net 74% atsakiusių teigia praleidę keletą pamokų dėl rimtos priežasties. Be pateisinimo visos dienos pamokas praleido 16 % mokinių. Dėl šeiminių aplinkybių nesilankė dieną mokykloje 25% apklaustųjų. Dėl ligos 1 dienos pamokas per 30 d. praleido 71% moksleivių, iš jų 9% – 11 ir daugiau kartų. Galbūt pamokos buvo praleistos ir dėl pandemijos, bet apskritai matyti, kad pamokų praleidžiama nemažai.

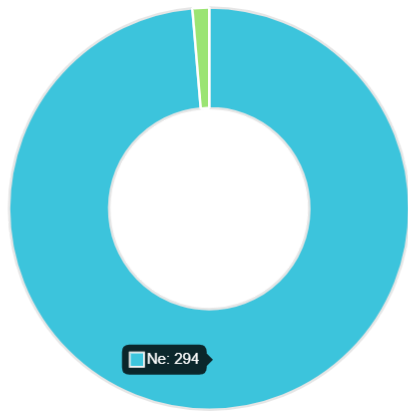
4 pav. Pažymių vidurkis

Pažymių vidurkis pateiktas nuo 4,5 iki 9,7. Dominuoja vidutiniai ir aukštesni įvertinimai. Palyginus pažymių vidurkius su lankomumu, matyti, kad daugumos dažniau vėluojančių ir praleidžiančių pamokas mokinių įvertinimai mažesni.

5 pav. Naudojimas mokyklos patalpomis ne pamokų metu

Atsakymai apie naudojimąsi mokyklos patalpomis po pamokų parodo, kokias galimybes praleisti laisvalaikį suteikia mokykla, ar mokiniai nori pasilikti mokykloje. Net 64% moksleivių atsakė, kad naudojasi stadionu, o 31% sporto sale, o 6% aktų sale. Matyti, kad daugiausia mokykloje galima sportuoti, aktyviai praleisti laiką. 45% respondentų atsakė, kad gali naudotis klase ar kabinetu. 12% kitų atsakymų atskleidė, kad moksleiviai neturi tokių patalpų arba jomis nesinaudoja, tačiau keletas nurodė kitas erdves (žaliąjį kampelį, tylos kampelį, gėlynėlį, savivaldos kambarį). Iš atsakymų matyti, kad dauguma mokinių noriai sportuoja mokykloje po pamokų, o mokyklose atsiranda netradicinių erdvių mokinių poilsiui.

6 pav. Pavėžėjimas į mokyklą

Nors reorganizuojant mokyklų tinklą atsirado daugiau pavėžėjamų mokinių į miesto mokyklas, taip pat jie vežiojami ir kaimo vietovėse, 99% moksleivių atsakė, kad nepatiria sunkumų dėl atvykimo į mokyklą. Tik 1% mokinių atsakė, kad jiems nepatogus atvykimo į mokyklą laikas.

	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku
Esu apsisprendęs (-usi), kokią profesiją, studijų sritį pasirinksiu.	51 (17%)	48 (16%)	77 (26%)	79 (27%)	43 (14%)
Domiuosi būsima profesija, studijų sritimi.	39 (13%)	41 (14%)	78 (26%)	97 (33%)	43 (14%)
Pasirinkau dalykus, reikalingus būsimei profesijai / susijusius su būsima profesija ar studijomis.	44 (15%)	49 (16%)	87 (29%)	81 (27%)	37 (12%)
Žinau būsimei profesijai keliamus reikalavimus.	44 (15%)	43 (14%)	67 (22%)	106 (36%)	38 (13%)
Domiuosi situacija darbo rinkoje ir jos poreikiais.	53 (18%)	59 (20%)	94 (32%)	69 (23%)	23 (8%)
Mokykloje konsultavasi su mokytojais / mokyklos specialistais dėl profesijos, studijų pasirinkimo.	77 (26%)	80 (27%)	66 (22%)	60 (20%)	15 (5%)
Žinau, kur kreiptis dėl profesinio informavimo ir konsultavimo	48 (16%)	57 (19%)	62 (21%)	97 (33%)	34 (11%)

7 pav. Pasirengimas profesijai

Mokinių buvo prašoma įvertinti teiginius apie domėjimąsi profesija ir rengimąsi būsimums studijoms. 31 % mokinių atsakė, kad yra apsisprendęs, kokią profesiją (studijų kryptį) pasirinko, o 26% nei sutinka, nei nesutinka su šiuo teiginiu. Palyginus respondentų amžių su profesijos pasirinkimo pozicijomis, matyti, kad dauguma 14, 15-ečių mažai domisi profesija, o 18-ečiai ir domisi, ir renkasi dalykus. Besidominčių būsima profesija šiek tiek daugiau – 39% atsakiusiųjų. Dalykus, reikalingus būsimei profesijai, pasirinko 39%, keliamus reikalavimus būsimei profesijai žino 49%, situacija darbo rinkoje domisi 39% (nesidomi 38%, nei sutinka, nei nesutinka su šiuo teiginiu 32%). Nors 44% žino, kur kreiptis dėl profesinio orientavimo ir konsultavimo, tačiau tik (25%) atsakiusiųjų konsultavosi su mokytojais ar specialistais karjerai šiuo klausimu. Deja, 35% mokinių nežino, kur kreiptis šiuo klausimu. Ir jaunesni, ir vyresni respondentai nurodo, kad nesidomi darbo rinka, žino, kur kreiptis konsultacijos, bet su specialistais nesitaria būsimos specialybės klausimais.

DARBAS

Dirbančių jaunuolių į anketos klausimus atsakinėjo nedaug. Pirmiausia buvo prašyta nurodyti darbinį statusą.

Vidutinis amžius respondentų, atsakiusių į klausimus apie darbą – 22 metai. Jauniausio respondento amžius yra 14 metų. 53 proc. yra samdomi darbuotojai. Pagal verslo liudijimą dirba 2 respondentai (amžius – 29 ir 28 metai). 10 proc respondentų (moterys) yra samdomi darbuotojai ir papildomai turi verslą / verslo liudijimą / individualios veiklos pažymėjimą (jauniausias respondentas pasirinkęs šį atsakymo variantą - 17 metų, o vyriausias - 27 metų). Po 10 proc. respondentų turi savo verslą, užsiima individualia veikla ir dirba neoficialiai. Nors respondentų nedaug, bet jų darbinis statusas gana įvairus.

Nurodant darbo trukmę, 43 proc. respondentų atsakė, kad dirba visą darbo dieną, 30 proc. – ne visą darbo dieną. 13 procentų respondentų dirba atsitiktinius darbus. 7 proc. respondentų teigia, kad dirba keliose darbovietėse ar dirba vienoje ir dar papildomai uždarbiauja.

Paklausus respondentų, ar dirba pagal įgytą specialybę, net 37 proc. atsakė neigiamai, o 33 proc. respondentų neturi jokios specialybės. 30 proc. respondentų turi įgiję specialybę. Taigi, galima teigti, kad dalis jaunimo yra prastai pasirengusi įsiliėti į darbo rinką. Iš kitų klausimų matyti, kad jaunimas per mažai domisi darbo rinkos aktualijomis, o tai nulemia neperspektyvios profesijos pasirinkimą.

Pagrindinę priežastį, kodėl nedirba pagal specialybę, didžioji dalis respondentų įvardina tiesiog jos neturėjimą. 24 proc. respondentų nerado darbo pagal specialybę. 14 proc. respondentų studijų metu pradėjo dirbti ne pagal specialybę, o baigę studijas į specialybės srities pagrindiniam darbui nepasirinko. 5 proc. respondentų nurodo, kad darbas pagal soeialybę jų nedomina. Vadinasi jaunuoliai yra netinkamai ruošiami karjerai, negeba pasirinkti jiems patinkančių specialybių, o vėliau tenka dirbti bet kokią darbą.

	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku
Įsidarbinimui didžiausios įtakos turėjo aukštojoje / profesinėje mokykloje įgytas išsilavinimas, kvalifikacija.	11 (23%)	6 (13%)	10 (21%)	14 (30%)	6 (13%)
Įsidarbinimui didžiausios įtakos turėjo asmeninės pažintys.	13 (28%)	12 (26%)	11 (23%)	6 (13%)	5 (11%)
Įsidarbinimui didžiausios įtakos turėjo darbo patirtis.	10 (21%)	9 (19%)	14 (30%)	11 (23%)	3 (6%)
Įsidarbinimui turėjo įtakos užsienio kalbos mokėjimas.	16 (34%)	9 (19%)	10 (21%)	11 (23%)	1 (2%)
Įsidarbinimui turėjo įtakos atlikta praktika.	9 (19%)	9 (19%)	9 (19%)	18 (38%)	2 (4%)
Įsidarbinimui turėjo įtakos atlikta savanorystė.	16 (34%)	12 (26%)	11 (23%)	8 (17%)	0 (0%)

8 pav. Įsidarbinimo aplinkybės

Respondentai išskiria tokias pagrindines priežastis, turėjusias įtakos įsidarbinimui: aukštojoje / profesinėje mokykloje įgytas išsilavinimas, kvalifikacija (30 proc.) bei atlikta profesinės veiklos praktika (38 proc.). 30 procentų respondentų mano, kad įsidarbinimui galimai įtakos turėjo darbo patirtis. Didžioji dalis respondentų nemano, kad įtakos įsidarbinimui galėjo turėti asmeninės pažintys (28 proc), užsienio kalbos mokėjimas (34 proc.) bei savanorystė (34 proc.). Jaunuoliai nurodė ir kitas priežastis, tokias kaip: motyvacijos atskleidimas darbo pokalbio metu, asmeninės savybės, žinios, įgytos per savarankišką išsilavinimą bei mokantis iš mentorių asmeniškai. Taigi įsidarbindami jaunuoliai akcentuoja žinių ir patirties svarbumą. Užsienio kalba kaip privalumas galimai labiau būtų vertinama didmiesčiuose, kur platesnė ir įvairesnė darbo rinka.

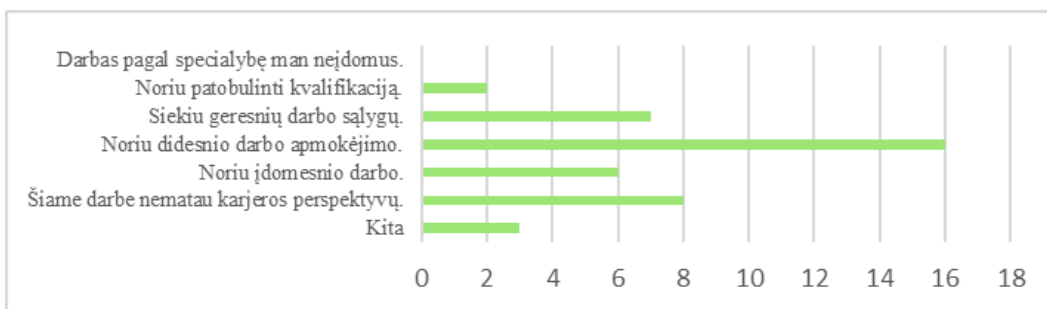
Paklausus apie darbo aplinką, didžioji dalis respondentų atsakė, kad mano, jog bendradarbiai juos supranta bei darbe jaučiasi gerai. Daugiau nei po 30 proc. respondentų atsakė, kad darbe jaučiasi gerai, jiems yra įdomus darbas, kurį dirba, jie žino, kaip spręsti darbe iškilusias problemas bei žino, kur kreiptis pagalbos jos prireikus. Vis tik 38% respondentų negalėjo užtikrintai atsakyti, ar noriai eina į darbą, o 45% negalėjo tiksliai įvertinti, ar darbe pasitiki savo jėgomis. Apibendrinant galima daryti išvadą, kad darbinė aplinka nevisiškai tenkina tyrime dalyvavusį jaunimą.

Nežiūrint į tai, net 32 proc. respondentų neketina keisti darbo tame mieste, kur dirba ir 28 proc. neketina ieškoti darbo kitame mieste. 34 proc. respondentų ketina mokytis ar tęsti mokslus. Nemaža dalis respondentų (30 proc.) neketina važiuoti dirbti į užsienį.

	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku
Kai kalbu su darbdaviais ar bendradarbiais, jaučiu, kad jie manęs nesupranta.	12 (26%)	17 (36%)	10 (21%)	7 (15%)	1 (2%)
Darbe jaučiuosi labai gerai.	2 (4%)	4 (9%)	17 (36%)	18 (38%)	6 (13%)
Darbas, kurį dirbu, man yra įdomus.	5 (11%)	5 (11%)	11 (23%)	17 (36%)	9 (19%)
Darbe dažnai nepasitikiu savimi, abejoju savo jėgomis.	7 (15%)	12 (26%)	21 (45%)	4 (9%)	3 (6%)
Kai darbe iškyla problemų, aš žinau, kaip jas galiu išspręsti.	2 (4%)	3 (6%)	14 (30%)	22 (47%)	6 (13%)
Aš noriai einu į darbą.	3 (6%)	4 (9%)	18 (38%)	13 (28%)	9 (19%)
Iškilus sunkumams darbe, žinau, kur galiu kreiptis pagalbos.	1 (2%)	1 (2%)	9 (19%)	21 (45%)	15 (32%)
Darbe jaučiuosi pasimetęs (-usi) ir sutrikęs (-usi).	10 (21%)	20 (43%)	12 (26%)	2 (4%)	3 (6%)

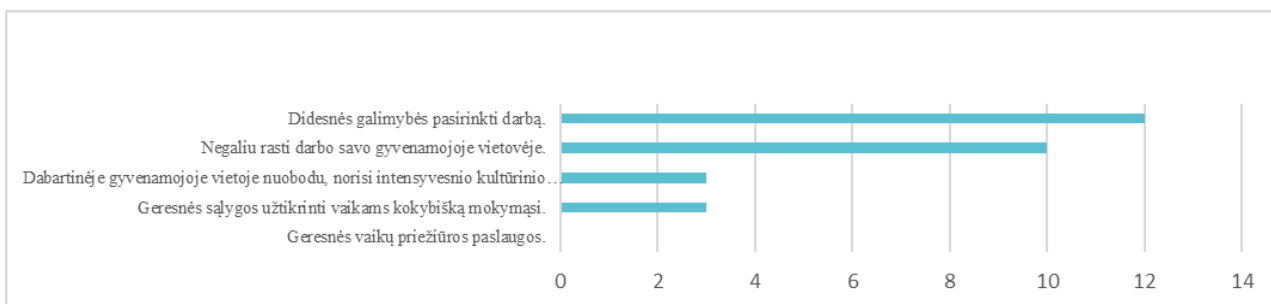
9 pav. Darbo aplinkos įvertinimas

Didžioji dalis respondentų (53 proc.) neketina keisti darbo vietos.

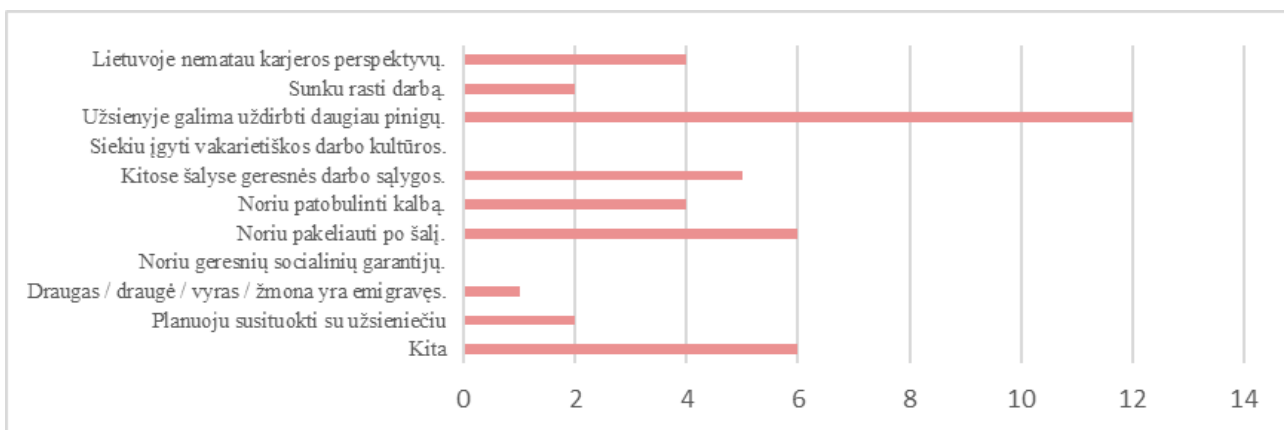
10 pav. Priežastys, dėl kurių planuojama keisti darbo vietą

Kaip pagrindines priežastis keisti darbo vietą respondentai įvardija tai, kad dabartiniame darbe nemato karjeros perspektyvų (36 proc.), siekia geresnių darbo sąlygų (32 proc.), nori didesnio atlyginimo (73 proc.) bei nori įdomesnio darbo (27 proc.).

11 pav. Priežastys, skatinančios ieškoti darbo kitame rajone

Kaip pagrindines priežastis ieškoti darbo kitame rajone respondentai įvardija didesnes galimybes pasirinkti darbą (55 proc) bei negalėjimą rasti darbo savo gyvenamojoje vietovėje (45 proc). Jaunuoliai papildomai nurodė šias priežastis: didesnis darbo apmokėjimas, geresnės darbo vietos sąlygos, didesnis darbo užmokestis.

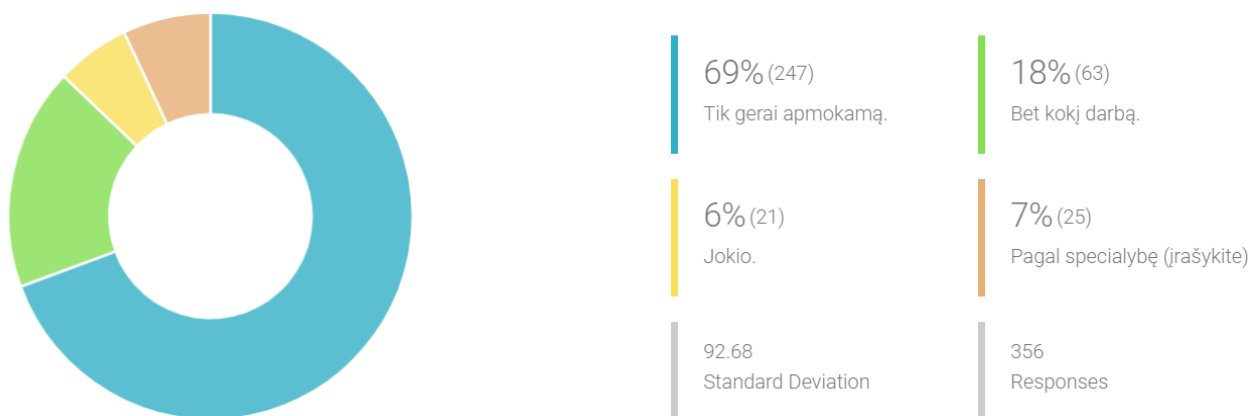

12 pav. Priežastys, skatinančios darbo ieškoti užsienyje

Pagrindinės priežastys, skatinančios respondentus darbo ieškoti užsienyje, būtų šios: didesnis atlyginimas (atsakė 55 proc.), noras keliauti (27 proc.) bei geresnės darbo sąlygos (23 proc.).

Tyrimo dalyvavo ir nedirbantys jaunuoliai. 63 proc. iš jų neturi darbo daugiau nei 6 mėnesius, o net 13 proc. darbo neturi daugiau nei 3 metai. 25 proc. respondentų nėra dirbę. Į klausimą, kodėl šiuo metu nedirba, 63 proc. respondentų teigia, kad negauna dominančio darbo, po 13 proc. respondentų teigia, kad neranda jokio darbo arba tiesiog negauna darbo už tenkinantį atlyginimą.

Didžioji dalis - 50 proc. respondentų teigia, kad darbo ieško per Užimtumo tarnybą. 25 proc. respondentų darbo ieško internetu, o 13 proc. kreipėsi tiesiogiai į darbdavį.

13 pav. Kokį darbą jaunuoliai sutiktų dirbti Biržų rajone

Tyrimo darbo grupę domino, kaip pritraukti į Biržų rajoną kuo daugiau jaunimo, todėl Darbo bloke paklausėme, kokį darbą jaunuoliai sutiktų dirbti mūsų rajone. 69 proc. respondentų teigia, kad dirbtų tik gerai apmokamą darbą, o 18 proc. sutiktų dirbti bet kokį. Pagal specialybę dirbti norėtų 7 proc. respondentų. Verta pažymėti, kad tarp norinčių gauti gerai apmokamą darbą buvo 11% respondentų, turinčių aukštąjį universitetinį ir aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą, o 88% jaunuolių turėjo pradinį, pagrindinį, profesinį išsilavinimą. Norintys dirbti pagal specialybę užrašė ir pageidaujamas specialybes. Dalis jaunuolių norėtų aukštos kvalifikacijos darbo (veterinaro, mokytojo, darželio auklėtojo, tarptautinio verslo specialisto, inžinieriaus (IT,

telekomunikacijų), policininko, interjero dizainerio. Kita dalis nurodė žemesnės kvalifikacijos profesijas (statybininko, remontininko, kosmetologės, jaunimo darbuotojo, apdailininko, suvirintojo, floristo, želdinių tvarkytojo). Buvo keletas parašiusių, kad norėtų dirbti patinkantį darbą.

LAISVALAIKIS

Į šio bloko klausimus atsakė visi apklaustieji.

	Niekada	Retai	Dažnai	Labai dažnai
Skaitau knygą.	109 (31%)	186 (52%)	40 (11%)	21 (6%)
Žiūriu TV.	57 (16%)	161 (45%)	101 (28%)	37 (10%)
Žaidžiu kompiuteriu / telefonu / žaidimų konsole / virtualiais akiniais.	34 (10%)	64 (18%)	132 (37%)	126 (35%)
Sportuoju namie / klube.	62 (17%)	165 (46%)	88 (25%)	41 (12%)
Einu pasivaikščioti.	24 (7%)	129 (36%)	143 (40%)	60 (17%)
Einu į teatrą, koncertus, parodas.	170 (48%)	166 (47%)	16 (4%)	4 (1%)
Einu į parduotuves.	18 (5%)	127 (36%)	169 (47%)	42 (12%)
Lankau saviraiškos užsiėmimus / būrelius.	164 (46%)	80 (22%)	65 (18%)	47 (13%)
Lankausi naktiniuose klubuose / kavinėse.	224 (63%)	107 (30%)	20 (6%)	5 (1%)
Susitinku su draugais.	23 (6%)	117 (33%)	118 (33%)	98 (28%)
Skiriu laiką savo hobiui.	31 (9%)	127 (36%)	120 (34%)	78 (22%)
Dalyvauju organizacijų veikloje (NVO, jaunimo ir pan.).	254 (71%)	72 (20%)	19 (5%)	11 (3%)
Lankausi atvirame jaunimo centre / atviroje jaunimo erdvėje.	275 (77%)	52 (15%)	15 (4%)	14 (4%)

14 pav. Laisvalaikio praleidimo būdai

Respondentų buvo prašoma nurodyti laisvalaikio praleidimo būdus. Iš atsakymų matyti, kad knygas skaityti renkasi vis mažiau jaunuolių: niekada jų neskaito 31%, retai skaito – 52%, dažnai tik 11%, labai dažnai – 6%.

Panašūs duomenys ir apie televizijos žiūrėjimą: niekada nežiūri 16%, retai žiūri – 45%, dažnai ir labai dažnai žiūri 38% atsakiusiųjų.

Užtat jaunimas linkęs daugiau žaisti kompiuteriu / telefonu/ žaidimų konsole. Kad žaidžia virtualiai labai dažnai nurodė 35% respondentų, dažnai – 37%, retai – 18%, o niekada tik 10%.

Kad sportuoja namie arba klube retai teigė 46% jaunuolių, dažnai sportuojančių buvo 25%, labai dažnai – 12%. Niekada nesportuojantys teigė 17% jaunimo.

Laisvalaikiu eina pasivaikščioti labai dažnai 17% jaunuolių, dažnai – 40%, retai – 36%. Tokio laisvalaikio neapraktikuoja 7% respondentų.

Visai menkai jaunimas dalyvauja kultūriniuose renginiuose (eina į teatrą koncertus, lankosi parodose). Net 48% jaunų žmonių tokiuose renginiuose nesilanko, o 47% lankosi retai. Galbūt pandemijos metu kultūrinių renginių buvo mažiau arba vengta juose lankytis, bet, matyt, ir susidomėjimo trūksta arba esami kultūriniai renginiai jaunimo nedomina, nes į parduotuves laisvalaikiu eina dažnai 47% jaunimo, labai dažnai – 12%, retai – 36%.

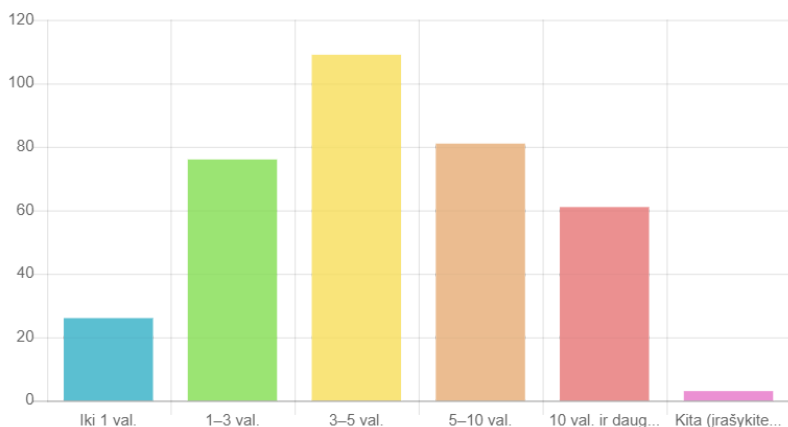
Iš atsakymų matyti, kad nedaug jaunų žmonių lanko saviraiškos būrelius ar užsiėmimus. Labai dažnai tai daro tik 13% jaunuolių, dažnai – 18%, retai – 22%, o niekada – 46%. Galima daryti prielaidas, kad jaunimas turi per mažai saviraiškos galimybių Biržų rajone.

Dauguma atsakiusių jaunuolių (63%) nesilanko naktiniuose klubuose ar kavinėse, retai – 30%. Suprantama, nes vienintelis naktinis klubas Biržuose duris atvėrė tik šių metų rudenį, į kitus miestus nuvykti galbūt ne visiems pavyksta, kai kuriuos riboja finansinės galimybės (plg. atsakymus į 37 klausimą).

Laisvalaikio praleidimo alternatyva biržiečiams yra susitikimai su draugais bei dėmesys savo hobiui. Kad susitinka su draugais labai dažnai, nurodė 28% jaunų žmonių, kad dažnai ir retai – po 33% apklaustųjų. 6% respondentų nurodė, kad su draugais niekada nesusitinka. Savo hobiui laiką skiria didžioji dalis atsakinėjusiųjų: labai dažnai – 22%, dažnai – 34, retai – 36%, niekada tik 9%.

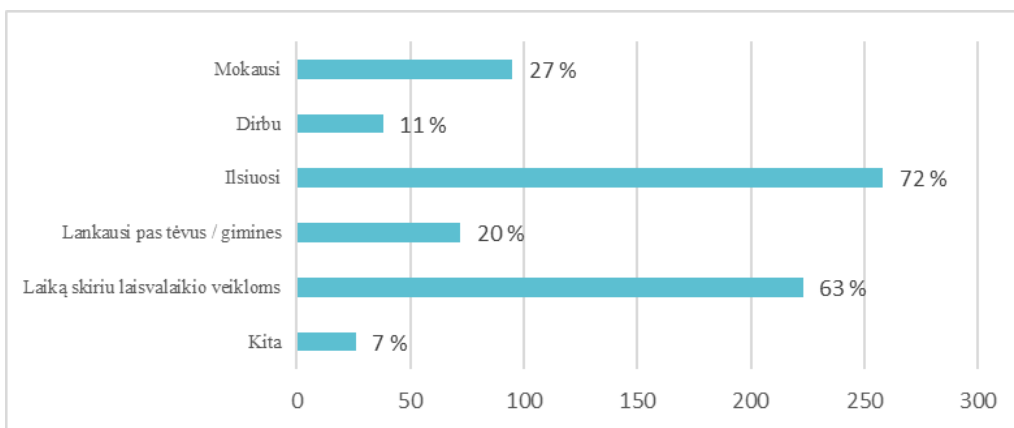
Organizacijų veikloje dalyvauja nedaug jaunimo, 71% jaunuolių atsakė, kad niekada, 20%, nurodė, kad retai. Vadinasi, jaunimo išitraukimas į visuomeninę veiklą yra žemas. Tai patvirtina ir atsakymai į 57 klausimą, kur tik 3% atsakiusiųjų nurodė priklausantys kokiai nors nevyriausybinei organizacijai.

Daugiau nei pusė jaunuolių (77%) nurodė, kad nesilanko atviraime jaunimo centre arba atviroje jaunimo erdvėje. Šios dvi įstaigos yra įsikūrusios Biržų mieste, todėl jose negali lankytis rajone gyvenantys jaunuoliai, o tokių tarp respondentų buvo nemažai.

15 pav. Laisvalaikio laikas per savaitę darbo dienomis

Iš 16 pav. matyti, kad 31% respondentų turi laisvalaikio per savaitę nuo 3 iki 5 val., 23% laisvo laiko turi 5-10 val., o 17% – 10 ir daugiau val. Nedidelis procentas jaunuolių atsakė, kad laisvalaikio turi nedaug, kad ilsisi tik savaitgalį arba išvis neturi laisvo laiko. Apskritai dauguma jaunuolių darbo dienomis laisvalaikiui skiria 1-2 val. kasdien.

16 pav. Laisvalaikio veikla savaitgaliais

Atsakydami į klausimą, ką veikia savaitgaliais, respondentai galėjo pasirinkti du atsakymus nurodydami, ką dažniausiai veikia ne darbo dienomis. Atsakymai pasiskirstė taip: teiginys „Ilsiuosi“ sudarė 72% visų atsakymų, teiginys „Laiką skiriu laisvalaikio veikloms“ surinko 63% atsakymų, 27% atsakymų teko teiginiui „Mokausi“, o 11% atsakymų – teiginiui „Dirbu“. Atsakymą respondentai papildė savais atsakymais, kur dažniausiai rašoma, kad laisvalaikį praleidžia su draugais, pramogauja, sportuoja. Krinta į akis tai, kad nemažai jaunuolių savaitgaliais mokosi, o ne ilsisi.

36 klausimas prašė nurodyti, kokių laisvalaikio praleidimo vietų ir būdų trūksta Biržų mieste ir rajone. Kai kurie respondentai rašė, kad nieko netrūksta arba nežino, ko trūksta. Tačiau daugelyje atsakymų išsakyta aiški nuomonė ir atsakymus galima grupuoti. Vyravo nuomonė, kad jaunimui reikia jaukių vietų susiburti lauke ir viduje, kur būtų galima žaisti, pavalgyti. Tai galėtų būti kavinės, kalbų ar „Manga“ klubai, jogos klubai, pavėsinės, jaunimo centrai ar erdvės.

Kita respondentų grupė išsakė įvairių pramogų bei jaunimui skirtų užsiėmimų poreikį. Jaunimas pasigenda laisvalaikio praleidimo vietų ir būdų, įvairesnių būrelių (pvz., IT veiklos, dizaino užsiėmimų). Jauniems žmonėms norėtųsi diskotekų, jaunimui skirtų koncertų ar pačių jaunuolių pasirodymo, filmų vakarų, susitikimų, diskusijų su įdomiais žmonėmis; protmūšių, orientacinių varžybų, vietos saviraiškai, kur būtų galima ateiti, diskutuoti, siūlyti idėjas, mokytis apie lyderystę, laiko planavimą ir kt.

Kitas poreikis susijęs su sportu. Buvo daug norinčių kuo aktyvesnio laisvalaikio praleidimo, įvairesnių sporto būrelių, uždarų patalpų įvairioms sporto šakoms kultivuoti, sporto klubų, krepšinio, futbolo aikštelių, čiuožyklos, ledo ritulio, motokroso ir legalios lenktynių trasos. Pasigesta Biržuose biliardo, boulingo žaidimo vietų. Jaunimas norėtų, kad Biržuose vyktų daugiau sportinių renginių, varžybų. Nors Biržuose yra riedlenčių parkas, bet vis tiek keletas respondentų jo pasigedo. Galbūt jis neatitinka poreikių ar reikalingas ir kaimiškose vietovėse.

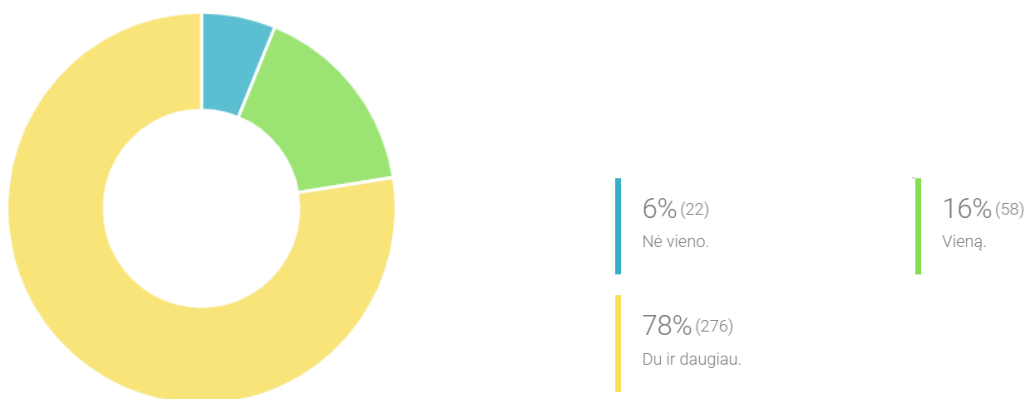
Atsakymuose nurodoma, kad pramogų ir laisvalaikio praleidimo vietų trūksta ir mieste, ir rajone. Apskritai jaunimas nori tokių laisvalaikio praleidimo būdų kaip didmiesčiuose. Jaunimui norėtųsi, kad kavinės, parduotuvės dirbtų ilgiau, o užsiėmimų būtų ir vėlesniu laiku bei savaitgaliais. Ypač akcentuota veiklos būtinybė savaitgaliais, kad būtų ką veikti ir sugrįžusiems iš didmiesčių jaunuoliams.

	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku
Esu patenkintas (-a) savo laisvalaikiu.	12 (3%)	25 (7%)	90 (25%)	148 (42%)	81 (23%)
Turiu daug galimybių įdomiai praleisti laisvalaikį.	18 (5%)	57 (16%)	92 (26%)	129 (36%)	60 (17%)
Turiu pakankamai lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio formą.	21 (6%)	45 (13%)	108 (30%)	132 (37%)	50 (14%)
Esu patenkintas (-a) laisvalaikio praleidimo galimybėmis Biržų rajone.	36 (10%)	72 (20%)	138 (39%)	88 (25%)	22 (6%)
Esu patenkintas (-a) laisvalaikio praleidimo galimybėmis Biržų mieste.	43 (12%)	64 (18%)	139 (39%)	87 (24%)	23 (6%)

17 pav. Laisvalaikio galimybių įvertinimas

Respondentų buvo prašoma įvertinti laisvalaikio praleidimo galimybes. Dauguma atsakiusių yra patenkinti savo laisvalaikiu (visiškai su teiginiu sutinka 42%, sutinka – 25%). Taip pat dauguma teigia, kad turi daug galimybių įdomiai praleisti laisvalaikį (visiškai su teiginiu sutinka 36%, sutinka – 26%). Laisvalaikio galimybėmis Biržų mieste ir rajone patenkintas panašus respondentų kiekis (64 ir 63%), nei sutinka, nei nesutinka su teiginiu atitinkamai 20 ir 18% atsakinėjusiųjų. 67% respondentų atsakė, kad turi pakankamai lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio formą. Abibendrinant galima teigti, kad dauguma jaunimo įvertino gerai savo laisvalaikio galimybes.

SOCIALINIS GYVENIMAS

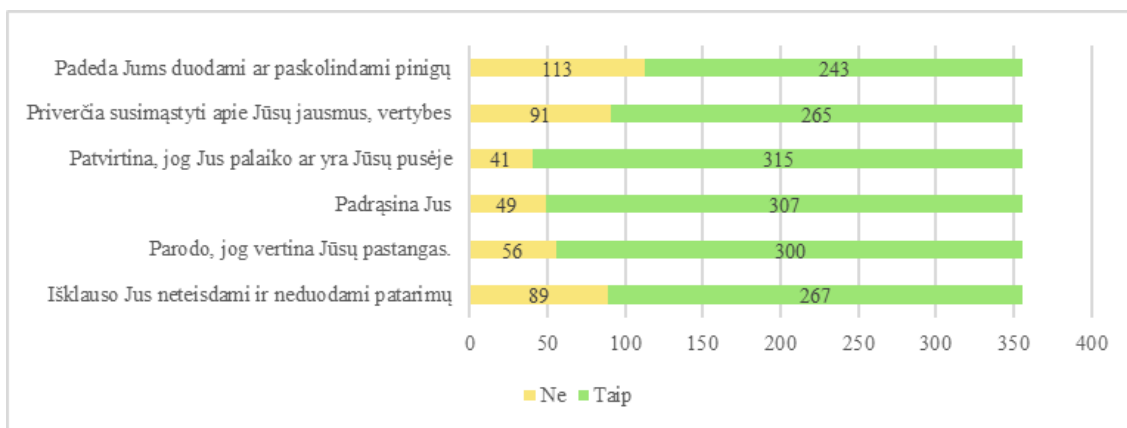
18 pav. Draugų kiekis

Socialinio gyvenimo bloke pirmiausia respondentų buvo klausta, kiek jie turi draugų. Net 78% jaunuolių atsakė, kad turi 2 ir daugiau draugų, 16% atsakė, kad turi 1 draugą, o 6% jaunu žmonių nurodė neturintys nei vieno draugo. Palyginus atsakymų ir atsakiusiųjų amžių, darytina išvada, kad mažiau draugų turi jaunesnės amžiaus grupės (14-19 m.) jaunuoliai.

	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku
Esu patenkintas (-a) tuo, kaip draugai su manimi bendrauja.	8 (2%)	14 (4%)	58 (16%)	176 (49%)	100 (28%)
Esu patenkintas (-a) tuo, kaip aš ir mano draugai praleidžiame laisvalaikį.	6 (2%)	19 (5%)	69 (19%)	165 (46%)	97 (27%)
Aš galiu kreiptis į savo draugus pagalbos.	8 (2%)	15 (4%)	40 (11%)	157 (44%)	136 (38%)
Su savo draugais galiu bendrauti atvirai ir išsakyti tai, ką jaučiu.	14 (4%)	23 (6%)	66 (19%)	140 (39%)	113 (32%)
Aš pasitikiu savo draugais.	14 (4%)	11 (3%)	60 (17%)	156 (44%)	115 (32%)
Man lengva susirasti naujų draugų.	41 (12%)	53 (15%)	119 (33%)	96 (27%)	47 (13%)

19 pav. Santykių įvertinimas

Respondentų prašyta įvertinti santykius su draugais keliuose pozicijose. Daugiau nei pusei atsakiusių patinka, kaip jie bendrauja su draugais (visiškai su teiginiu sutinka 28% jaunų žmonių, sutinka – 49%, nei sutinka, nei nesutinka – 16%, nesutinka – 4%, visiškai nesutinka – 2%). Labai panašiai respondantai įvertino laisvalaikio praleidimą su draugais. Su teiginiu „Aš galiu kreiptis į savo draugus pagalbos“ visiškai sutinka 38% jaunuolių, sutinka – 44%, nei sutinka, nei nesutinka – 11%, nesutinka – 4% ir visiškai nesutinka – 2%. Atvirai bendraujančių su draugais šiek tiek mažiau nei apskritai patenkintų bendravimu su jais. Su teiginiu, kad gali bendrauti atvirai, visiškai sutinka 32% respondentų, sutinka – 39%, nei sutinka, nei nesutinka – 19%, , nesutinka – 6%, visiškai nesutinka – 4%. Panašiai jaunuoliai įvertino ir pasitikėjimą draugais. Tačiau atsakant į klausimą, ar lengva susirasti draugų, atsakymai pasiskirstė kiek kitaip. Su teiginiu visiškai sutiko tik 13% atsakiusių, sutiko – 27%, nei sutiko, nei nesutiko – 33%, nesutiko – 15%, visiškai nesutiko – 12%. Vadinas jaunuoliams susirasti draugų nėra lengva.

20 pav. Ryšiai su žmonėmis

Dauguma respondentų pritaria, jog aplinkoje yra tokių žmonių, kurie pavirtina, jog palaiko (88 proc.), padrąšina (86 proc.), parodo, jog vertina (84 proc.), kiek mažiau jaunuolių pritaria, kad aplinkoje yra tokių žmonių, kurie išklauso neteisdami ir neduodami patarimų (75 proc.), priverčia susimąstyti apie jausmus ir vertybes (74 proc.), padeda paskolindami pinigų (68 proc.). Taip pat atsakymuose vyrauja, kad žmonės aplinkoje padeda moksluose, paguodžia, pataria.

	Niekada	Keletą kartų per mėnesį	Keletą kartų per savaitę	Kartą per dieną	Keletą kartų per dieną
Susirašote tekstinėmis (SMS) žinutėmis.	35 (10%)	51 (14%)	70 (20%)	50 (14%)	150 (42%)
Skambinate telefonu.	54 (15%)	99 (28%)	89 (25%)	59 (17%)	55 (15%)
Susitinkate vaizdo pokalbiui internetinėse platformose.	110 (31%)	92 (26%)	64 (18%)	47 (13%)	43 (12%)
Susirašote internetinėse platformose.	23 (6%)	29 (8%)	59 (17%)	79 (22%)	166 (47%)
Susitinkate fiziškai tiesioginiam bendravimui.	22 (6%)	75 (21%)	116 (33%)	70 (20%)	73 (21%)

21 pav. Bendravimo su draugais būdai

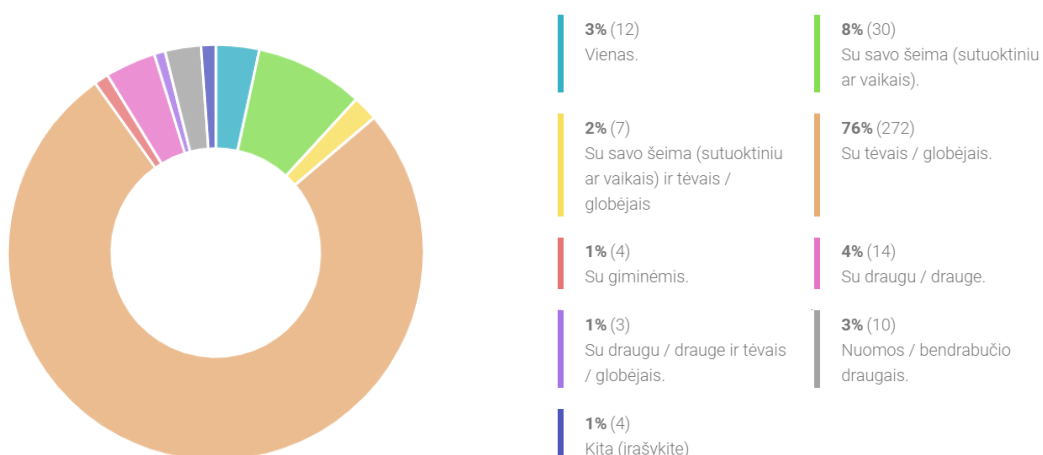
Dažniausiai jaunuoliai bendraudami su draugais susirašo internetinėse platformose (69 proc. Kartą ar keletą kartų per dieną), susirašo tekstinėmis SMS žinutėmis (56 proc. kartą ar keletą kartų per dieną), kiek rečiau susitinka fiziškai tiesioginiam bendravimui, rečiausiai – skambina telefonu ir susitinka vaizdo pokalbio internetinėse platformose. Galima pastebėti, kad jaunuoliai labiau linkę bendrauti tekstinėmis žinutėmis nei žodiškai.

	Niekada	Keletą kartų per mėnesį	Keletą kartų per savaitę	Kartą per dieną	Keletą kartų per dieną
Messenger	12 (3%)	23 (6%)	57 (16%)	50 (14%)	214 (60%)
Instagram	114 (32%)	75 (21%)	67 (19%)	38 (11%)	62 (17%)
Snapchat	100 (28%)	24 (7%)	36 (10%)	43 (12%)	153 (43%)
Discord	193 (54%)	29 (8%)	39 (11%)	21 (6%)	74 (21%)
Viber / WhatsApp	302 (85%)	28 (8%)	9 (3%)	7 (2%)	10 (3%)
Skype	333 (94%)	9 (3%)	3 (1%)	6 (2%)	5 (1%)
Zoom / Microsoft Teams	291 (82%)	40 (11%)	10 (3%)	12 (3%)	3 (1%)
LinkedIn	338 (95%)	11 (3%)	1 (0%)	3 (1%)	3 (1%)

22 pav. Platformos, per kurias bendrauja jaunuoliai su draugais

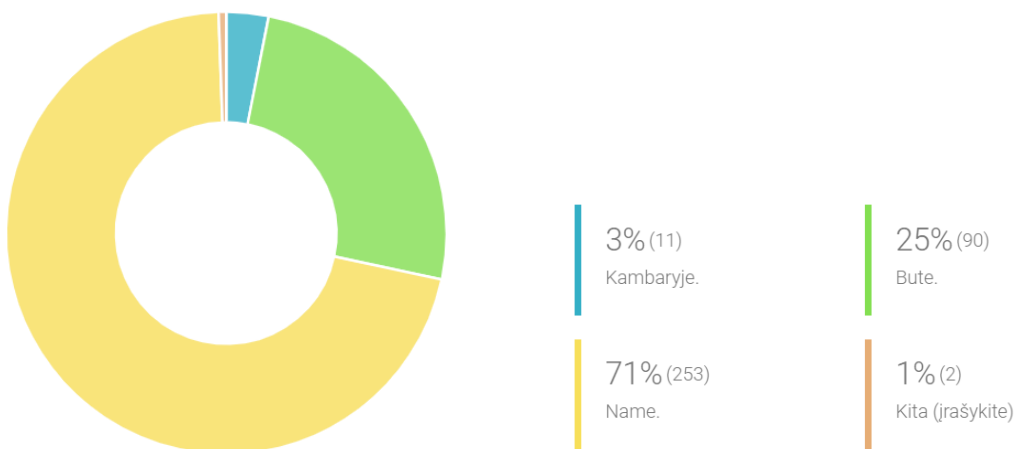
Daugiausia jaunuoliai bendrauja per *Messenger* (74 proc. kartą ar keletą kartų per dieną) ir *Snapchat* (55 proc. kartą ar keletą kartų per dieną) platformas, kiek rečiau per *Instagram* ir *Discord* platformas, rečiausiai per *Viber*, *WhatsApp*, *Zoom*, *Microsoft Teams*, *Skype* ir *LinkedIn* platformas.

GYVENIMO SĄLYGOS

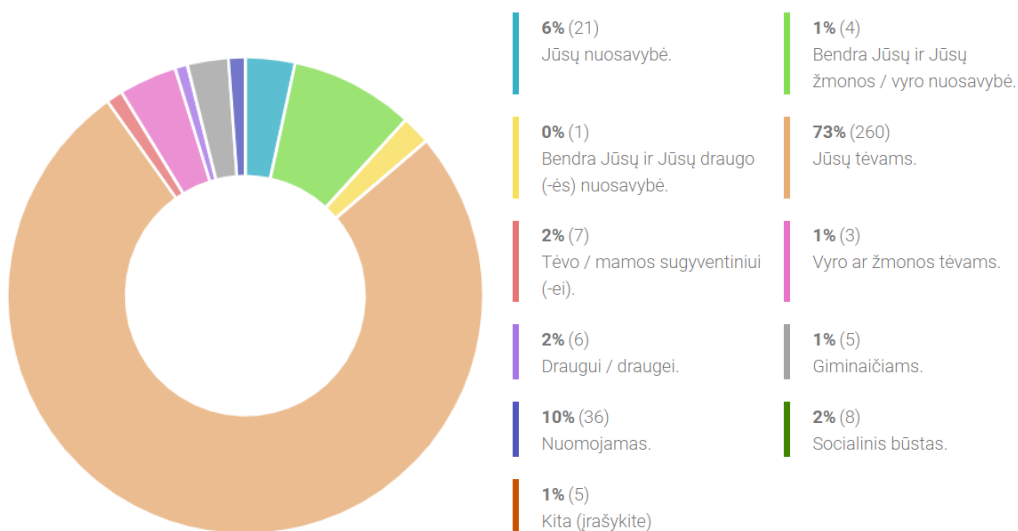
23 Pav. Su kuo gyvena jaunuoliai

Dauguma respondentų gyvena su tėvais (76 proc.). Iš atsakiusių, jog gyvena su tėvais, dauguma sudaro respondentai iki 19 metų, tuo tarpu tarp jaunuolių virš 19 metų daugiausiai gyvenančių su savo šeima (sutuoktiniu ar vaikais), su savo draugu / drauge arba gyvena vieni.

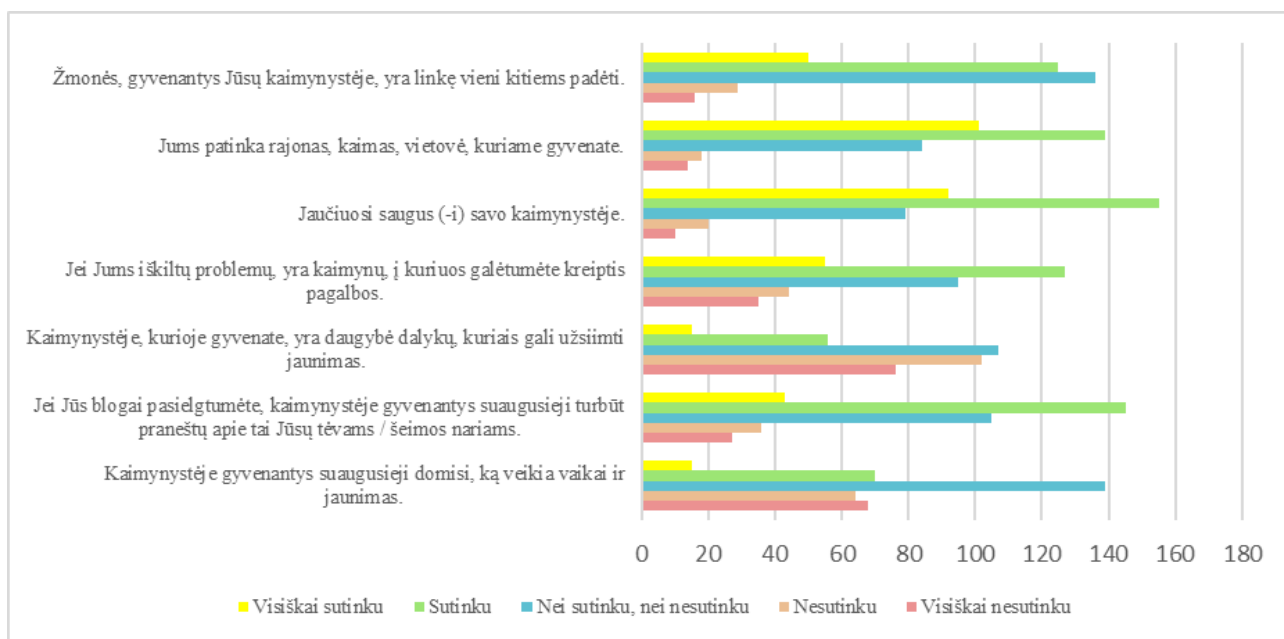
24 Pav. Jaunuolių gyvenamoji erdvė

Dauguma jaunuolių gyvena name (71 proc.), kur kas mažiau jaunuolių gyvena bute (25 proc.).

25 pav. Kam priklauso būstas, kuriame gyvena jaunuoliai

Daugiausiai jaunuolių gyvena būste, kuris priklauso jų tėvams (73 proc.), taip pat nuomojasi (10 proc.) bei būstas yra jaunuolių nuosavybė (6 proc.)

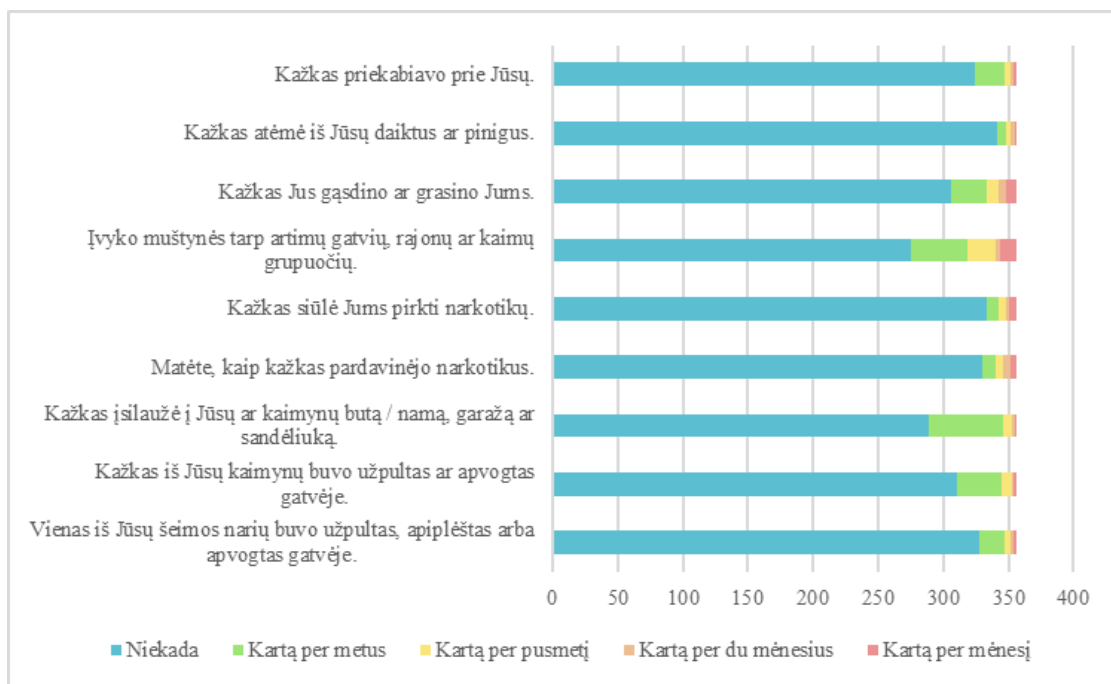

26 pav. Teiginių apie kaimynystę įvertinimas

Jaunuolių buvo paprašyta įvertinti teiginius apie bendruomenišką kaimynystę. 49 proc. jaunuolių visiškai sutinka ar sutinka, kad žmonės, gyvenantys kaimynystėje, yra linkę vieni kitiems padėti (visiškai nesutinka ar nesutinka – 12 proc. respondentų). 67 proc, o tai yra du iš trijų jaunuolių sutinka arba visiškai sutinka, kad jiems patinka rajonas / kaimas / vietovė, kurioje jie gyvena (4 proc. – visiškai nepatinka, 5 proc. – nepatinka). Taip pat du iš trijų (70 proc.) jaunuolių jaučiasi saugūs savokaimynystėje (7 proc. visiškai nesutinka ir nesutinka su teiginiu). Daugiau nei pusė jaunuolių (51 proc.) sutiko su teiginiu, kad, iškilus problemoms, yra kaimynų, į kuriuos galėtumėte kreiptis (visiškai nesutiko ir nesutiko – 22 proc.).

Pastebėtina, jog pusė jaunuolių (50 proc.) visiškai nesutiko ar nesutiko su teiginiu, kad kaimynystėje, kurioje jie gyvena, yra daugybė dalykų, kuriais gali užsiimti jaunimas (sutiko ar visiškai sutiko tik 20 proc.).

Teiginio, jog kaimynystėje gyvenantys suaugusieji domisi, ką veikia vaikai ir jaunimas atsakymai pasiskirstė tolygiai – 37 proc. visiškai nesutinka ir nesutinka su teiginiu, 39 proc. nei sutinka, nei nesutinka, o 24 proc. sutinka. Tačiau pasiėlgus blogai, kaimynystėje gyvenantys suaugusieji, turbūt, praneštų apie tai tėvams / šeimos nariams (visiškai sutinka ir sutinka su teiginiu 53 proc., o visiškai nesutinka ir nesutinka su teiginiu – 18 proc.).

27 pav. Teiginių apie nusikalstamumą kaimynystėje įvertinimas

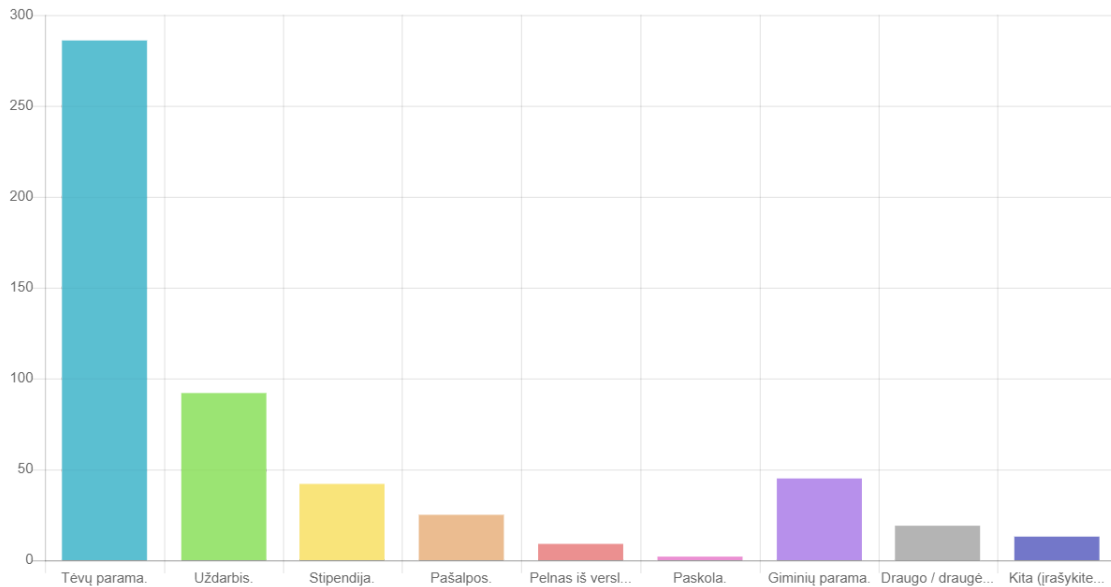
Jaunuolių prašyta įvertinti teiginius apie nusikalstamumą kaimynystėje. Didžioji dauguma (varijuoja nuo 77 proc. iki 96 proc.) atsakė, jog niekada jų kaimynystėje neįvyko išvardinti nusikalstamo pobūdžio įvykiai. Tačiau 97 jaunuoliaiteigė, kad kartą per metus ar dažniau patyrė smurtą (kažkas gąsdino ar grasino – 50, o tai sudaro 14 proc. atsakiusiųjų, kažkas atėmė daiktus ar pinigus – 15, o tai sudaro 4 proc. atsakiusiųjų, kažkas priekabiavo – 32, o tai sudaro 9 proc. atsakiusiųjų). Taip pat 23 proc. teigė, kad kartą per metus ar dažniau įvyko muštynės tarp artimų gatvių, rajonų ar kaimų grupuočių.

Jaunuolių klausta apie narkotikų pardavinėjimą. 7 proc. jaunuolių atsakė, kad kartą per metus ar dažniau matė, kaip kažkas pardavinėja narkotikus, kiek mažiau – 6 proc. jaunuolių teigė, kad kartą per metus ar dažniau kažkas jiems siūlė pirkti narkotikų.

Taip pat jaunuolių klausta apie užpuolimus ir apiplėšimus kaimynystėje. 19 proc. jaunuolių teigė, kad kartą per metus ar dažniau kažkas įsilaužė į jų ar kaimynystėje esantį butą, namą, garažą, 13 proc teigė, kad kartą per metus ar dažniau kažkas iš kaimynų buvo užpultas ar apvogtas gatvėje, tuo tarpu 8 proc. teigė, kad per metus ar dažniau vienas iš šeimos narių buvo užpultas, apiplėštas ar apvogtas gatvėje.

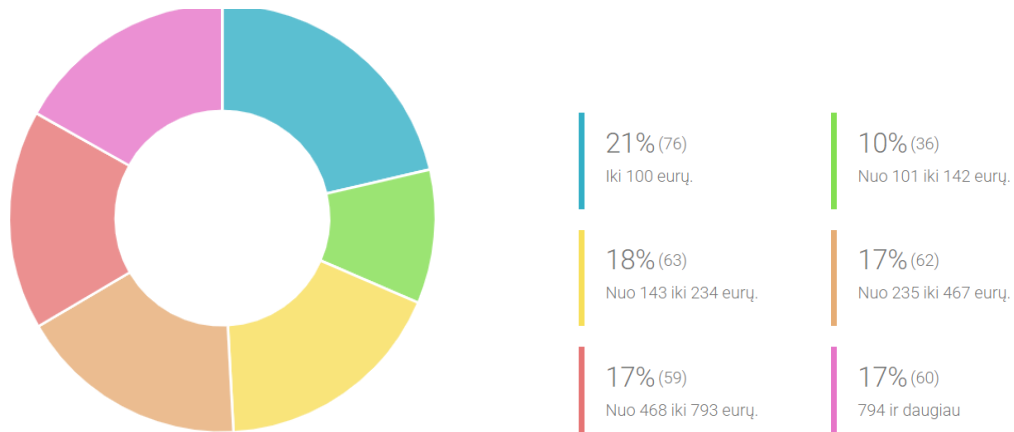
Be to, komentaruose pastebėta, kad:

„Rajone dažnai girtuokliaujama, esama ir apsvaigusiu narkotinėmis medžiagomis asmenų. Kadangi vengiu vaikščioti vakarais, dėl to nesusiduriu su agresyviai nusiteikusiais asmenimis.“

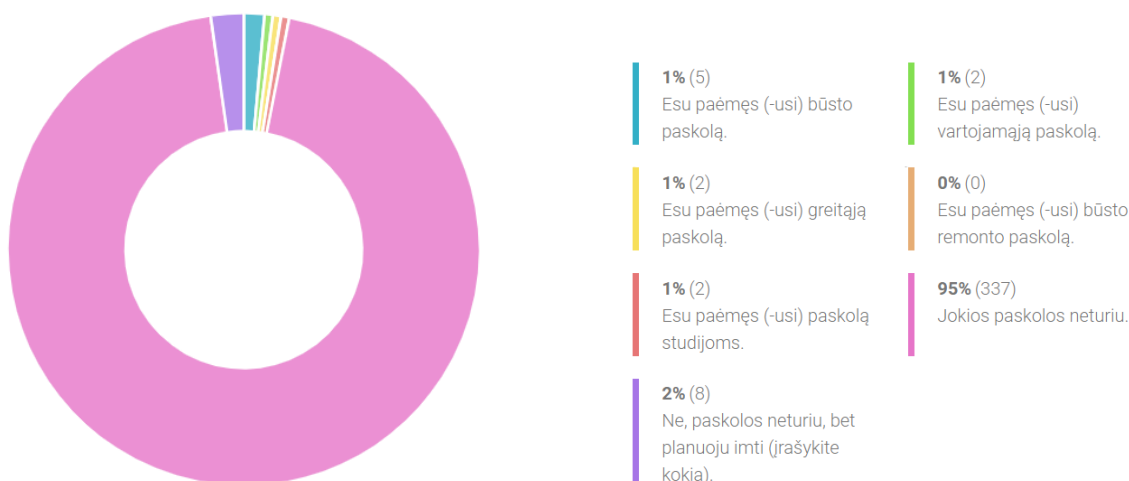
28 pav. Januolių pajamų šaltiniai

Daugumos jaunuolių pajamų šaltinis – tėvų parama (80 proc.), antroje vietoje – uždarbis (26 proc.), kiek mažiau giminių parama (13 proc.) ir stipendija (12 proc.), taip pat – pašalpos (7 proc.), draugės ar draugo pajamos (5 proc.). Komentaruose taip pat minimi pajamų šaltiniai – vaiko pinigai, bedarbio išmoka.

29 pav. Vidutiniškai per mėnesį tenkančios pajamos vienam šeimos nariui, atskaičiavus mokesčius.

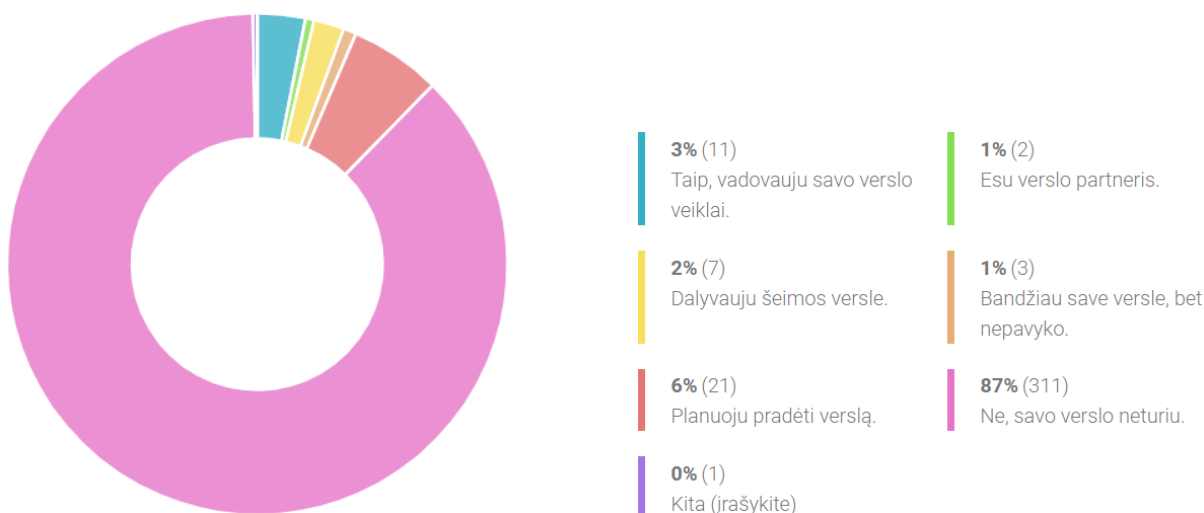
Vidutiniškai tenkančių pajamų dydis vienam šeimos nariui pasiskirsto proporcingai kiekviename pasirinkimo variante. Pastebėtina, kad, galbūt, jaunuoliai susiduria su sunkumais įvardinant pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui, kadangi tikslių pajamų nežino. Tad sunku vertinti atsakymus į šį klausimą.

30 pav. Ar jaunuoliai yra paėmę paskolą

Dauguma jaunuolių (95 proc.) nėra paėmę jokios paskolos. Jaunuoliai, nurodę planuojantys paimiti paskolą, atsakymo variantuose įvardijo, kad ketina paimiti būsto paskolą ir vartojamąją paskolą.

Taip pat atsakymuose atsispindi, kad dauguma jaunuolių (77 proc.) nežino apie Lietuvos Respublikos Vyriausybės pirmo būsto programą jaunoms šeimoms, žino, bet neketina pasinaudoti (18 proc.), yra pasinaudojęs 1 proc. ir nurodo ketinantys pasinaudoti 3 proc.

31 pav. Ar jaunuoliai turi savo verslą

Dauguma jaunuolių (87 proc.) neturi savo verslo, 6 proc. jaunuolių planuoja pradėti verslą, 5 proc. jaunuolių vadovauja savo verslo veiklai arba dalyvauja šeimos versle.

Daugiau nei pusė jaunuolių (56 proc.) nežino ir nėra girdėję apie jaunimo verslumą skatinančias veiklas mokykloje ar už jos ribų, 28 proc. jaunuolių girdėjo apie tokias veiklas, tačiau nedalyvavo, o 16 proc. jaunuolių dalyvavo jaunimo verslumą skatinančiose veiklose mokykloje ar už jos ribų.

Galima pastebėti, kad dauguma Biržų rajono savivaldybės jaunuolių iki 19 m. gyvena su tėvais, o virš 19 m. jaunuoliai – gyvena su savo sutuoktiniu ir (ar) vaikais, draugu arba gyvena vieni. Proporcingai, jaunuoliai gyvena būste, kuris priklauso tėvams (dauguma iki 19 m.), arba jaunuoliai gyvena nuomojame būste bei būste, kuris yra jaunuolio nuosavybė. Taip pat proporcingai, jaunuolių pajamos – tėvų pinigai (iki 19 m.), bei uždarbis, stipendija ir pašalpos. Dauguma Biržų rajono savivaldybės jaunuolių gyvena name, tokią situaciją gali lemti tai, jog Biržų

rajono savivaldybė – kaimiška savivaldybė, be to ir pačiame Biržų mieste yra daugiau gyvenamųjų namų nei butų.

Pastebėtina, kad Biržų rajono savivaldybėje jaunuoliams patinka kaimynystė, kurioje gyvena, joje jaučiasi saugūs, retai arba visai nėra patyrę nusikalstamo pobūdžio įvykių. Iš nusikalstamo pobūdžio veikų, kurios pasitaiko, sąlyginai dažniau paminėtinės muštynės tarp grupuočių, įsilaužimas, vagystė, grąšinimas. Kaimynystėje žmonės yra linkę vieni kitiems padėti ir yra kaimynų, į kuriuos galėtų kreiptis esant reikalui, tačiau abejojama, kad kaimynystėje yra kaimynų, į kuriuos būtų galima kreiptis iškilus problemoms. Taip pat abejojama, kad kaimynystėje gyvenantys suaugusieji domisi, ką veikia vaikai ir jaunimas ir kad nėra jaunuoliams skirtų veiklų artimoje aplinkoje.

Biržų rajono savivaldybėje dauguma jaunuolių nėra paėmę paskolos, taip pat neturi savo verslo. Galima pastebėti, jog jaunuoliams trūksta informacijos: jaunuoliai nežino arba nėra suinteresuoti dalyvauti pirmo būsto programoje jaunoms šeimoms, taip pat jaunuoliai nežino arba nėra suinteresuoti dalyvauti verslumą skatinančiose veiklose mokykloje ar už jos ribų.

PILIETINIS-POLITINIS GYVENIMAS

	Ne	Taip
Balsavote paskutiniuose vykusiuose rinkimuose (2020 m. Seimo rinkimuose).	299 (84%)	57 (16%)
Eidamas (-a) balsuoti jau žinote, už kokį kandidatą ir kodėl balsuosite.	290 (81%)	66 (19%)
Domitės Jūsų apylinkėje išrinktų Seimo narių veikla / darbais Seime.	262 (74%)	94 (26%)
Esate kokios nors politinės partijos ar jaunimo politinės organizacijos narys.	334 (94%)	22 (6%)
Prieš rinkimus domitės politinių partijų programomis.	293 (82%)	63 (18%)
Domitės politiniais įvykiais šalyje ir pasaulyje.	210 (59%)	146 (41%)
Per paskutinius rinkimus dalyvavote rinkiminėje kampanijoje palaikant kandidatą.	340 (96%)	16 (4%)
Per pastaruosius metus dalyvavote diskusijose su politiku, valstybės valdymo institucijų atstovais ar kandidatais į valdžios institucijas.	335 (94%)	21 (6%)

32 pav. Dalyvavimas rinkimuose

Į pateiktus klausimus, susijusius su dalyvavimu paskutiniuose rinkimuose, žinojimą ką rinks ir kokios yra kandidatų bei partijų rinkiminės programos, įsitraukimą į jaunimo politines organizacijas bei kitus klausimus respondentų atsakymai buvo neigiami. Atsakymų pasirinkimą galima interpretuoti darant šias prielaidas:

- didžioji dalis atsakiusių yra nepilnamečiai, todėl nesidomi politika, rinkimais ir kt.;
- dėl pandemijos ribojimų yra varžomi susibūrimai, dėl ko jaunimas rečiau dalyvauja veiklose ir renginiuose susijusiose su politika.

	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku
Jūsų vienas iš tėvų yra / buvo politinės partijos narys.	259 (73%)	61 (17%)	18 (5%)	10 (3%)	8 (2%)
Jūsų tėvai kalbasi / kalbėdavosi tarpusavyje apie politinius įvykius šalyje, aktualijas.	66 (19%)	30 (8%)	67 (19%)	149 (42%)	44 (12%)
Jūs su savo tėvais / globėjais kalbatės / kalbėdavotės apie politinius įvykius šalyje, aktualijas.	73 (21%)	54 (15%)	92 (26%)	106 (30%)	31 (9%)
Jūsų mokytojai / dėstytojai skatina / skatino domėtis politiniais įvykiais šalyje, aktualijomis.	71 (20%)	58 (16%)	112 (31%)	97 (27%)	18 (5%)
Su savo draugais kalbatės, diskutuojate apie politinius įvykius šalyje.	95 (27%)	61 (17%)	113 (32%)	75 (21%)	12 (3%)
Apie politinius įvykius šalyje diskutavote jaunimo organizacijoje arba atvirame jaunimo centre / erdvėje.	181 (51%)	82 (23%)	66 (19%)	20 (6%)	7 (2%)

33 pav. Politinio gyvenimo aplinkybių vertinimas

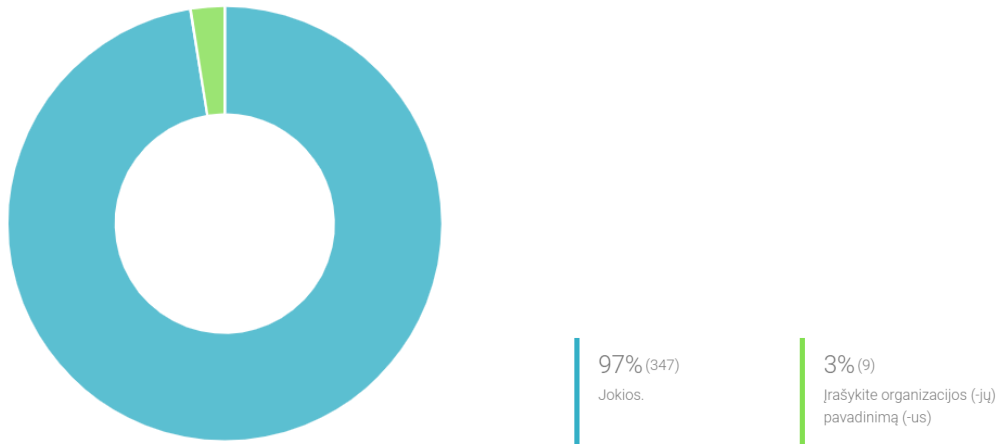
73 proc. respondentų atsakė, kad nors vienas iš tėvų nėra politinės partijos narys. Nors į pirmą klausimą atsakyta neigiamai, tačiau 42 procentai respondentų tėvai kalba apie politinius įvykius šalyje ir aktualijas. Nors 30 procentų respondentų su savo tėvais / globėjais kalba apie politinius įvykius šalyje, tačiau 21 procentas respondentų atsakė, kad pateiktu klausimu šeimoje nėra kalbama. Daugiau nei 30 procentų respondentų atsakė, kad jų mokytojai / dėstytojai juos skatina / skatino domėtis politiniais įvykiais ir aktualijomis šalyje. 44 procentai respondentų atsakė, kad su draugais nediskutuoja apie politinius įvykius šalyje.

Daugiau nei 50 procentų respondentų atsakė, kad apie politinius įvykius ir aktualijas šalyje jaunimo organizacijose ar atvirą darbą su jaunimu vykdančiose įstaigose nediskutuoja. Šį klausimą galima susieti su 33 klausimo „Dalyvauju organizacijų veikloje (NVO, jaunimo ir pan.)”, į kurį net 71 proc. respondentų atsakė, kad niekada nedalyvauja.

	Niekada	Retai	Dažnai	Labai dažnai
Dalyvavote pilietinėse / labdaros akcijose.	253 (71%)	83 (23%)	18 (5%)	2 (1%)
Dalyvavote viešose diskusijose ar susirinkimuose gyvenamojoje / mokymosi vietoje, darbe.	253 (71%)	77 (22%)	22 (6%)	4 (1%)
Dalyvavote gyvenamosios vietos, miesto renginiuose.	150 (42%)	141 (40%)	50 (14%)	15 (4%)
Siuntėte SMS / skambinote aukodami įvairių paramos / labdaros akcijų metu.	271 (76%)	69 (19%)	13 (4%)	3 (1%)
Pasirašėte peticiją (elektroninį ar popierinį variantą).	258 (72%)	72 (20%)	19 (5%)	7 (2%)

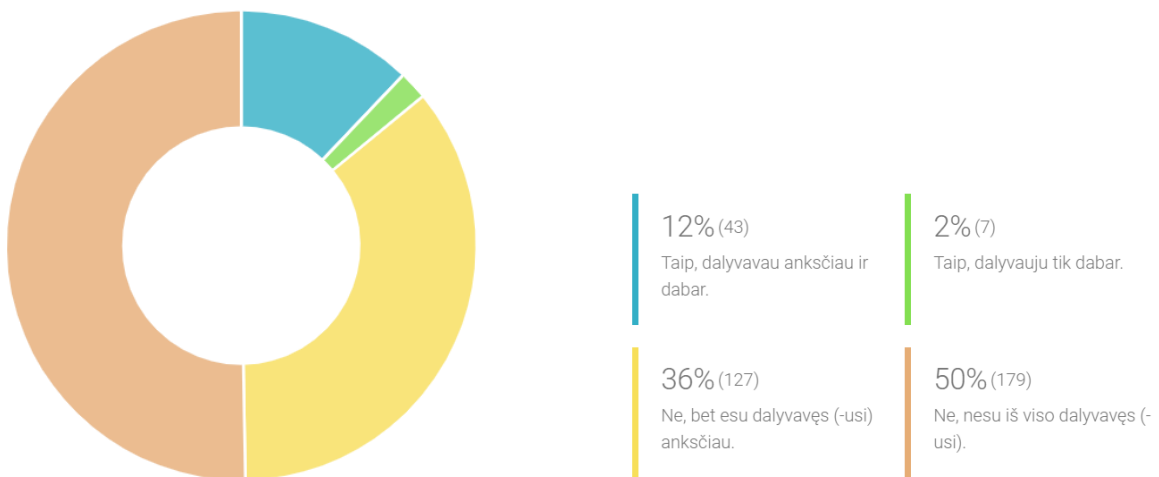
34 pav. Dalyvavimas pilietiniame gyvenime

34 paveikslėlyje - dalyvavimas ir ištraukimas į pilietines veiklas per pastaruosius 6 mėnesius. Į visus pateiktus klausimus didžioji dalis respondentų atsakė neigiamai. Pilietiniam-socialiniam neaktyvumui įtaką galėjo daryti pandemijos suvaržymai.

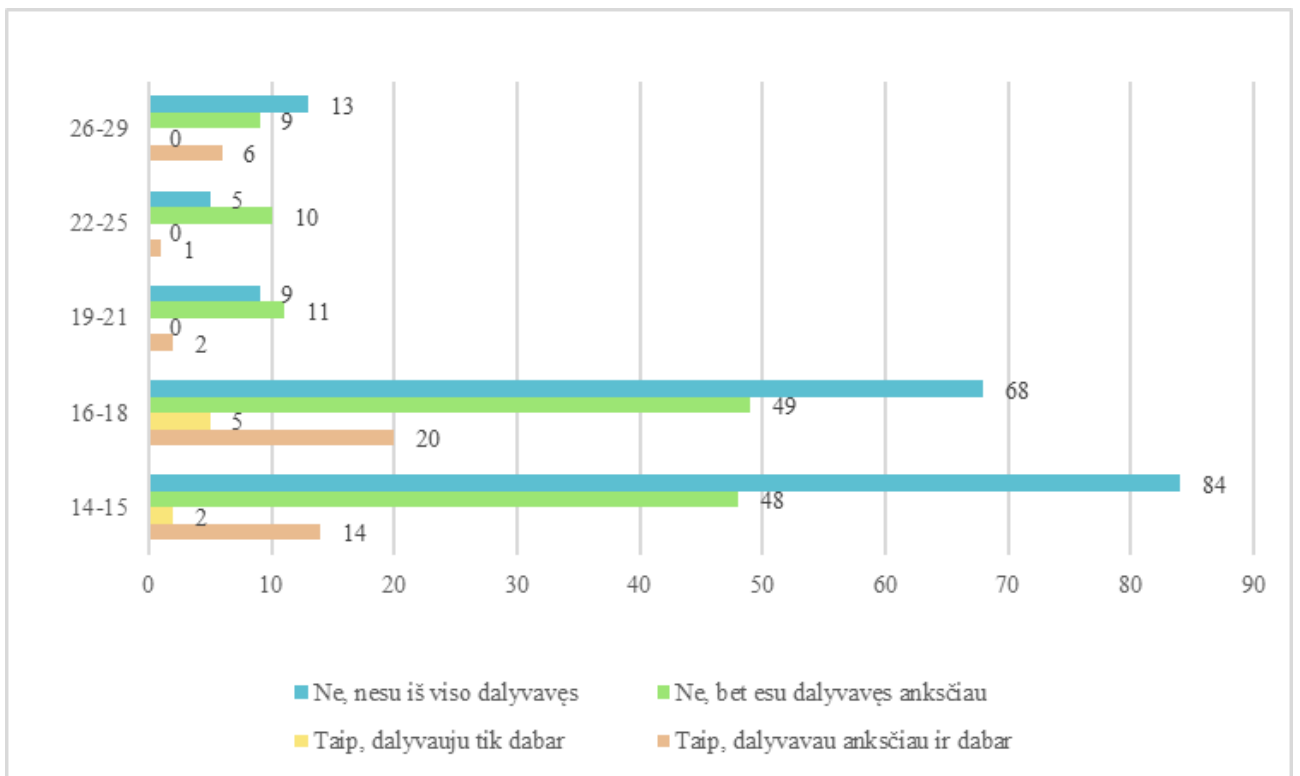
35 pav. Narystė organizacijose

97 procentai respondentų atsakė, kad nėra jokios organizacijos narys. Likę respondentai atsakė, kad yra šių organizacijų nariai: Lietuvos studentų sąjunga, kaimo bendruomenė, Lietuvos šaulių sąjunga, ūkininkų sąjunga, Lietuvos moksleivių sąjunga, Tušti narvai.

36 pav. Dalyvavimas savanoriškoje veikloje

Į 58 klausimą 50 proc. respondentų atsakė, kad savanoriškoje veikloje nėra dalyvavę iš viso, o 36 procentai dalyvaudavo anksčiau. 14 procentų respondentų savanoriškoje veikloje dalyvauja.

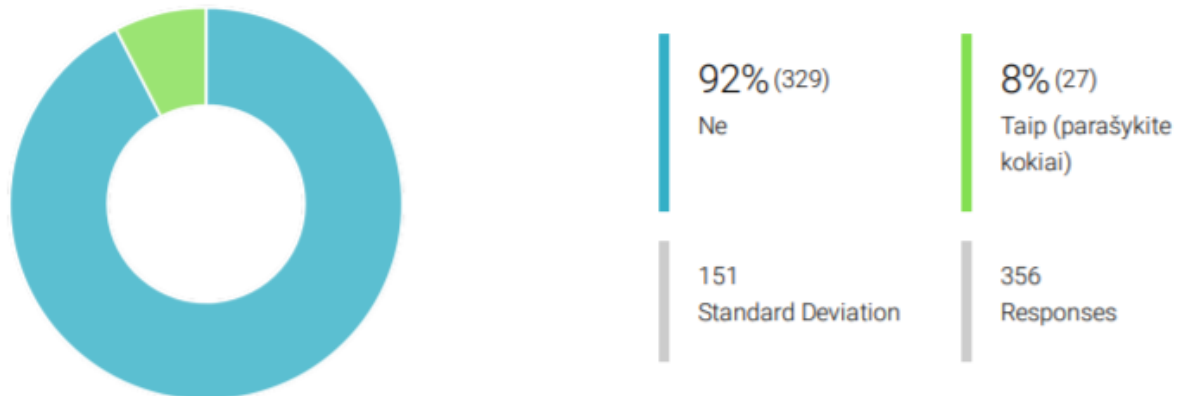
37 pav. Dalyvavimas savanorystėje pagal amžių.

Šiuo metu savanoriškoje veikloje daugiausiai dalyvauja 14-18 m. jaunuoliai. Taip pat šio amžiaus jaunuoliai yra savanoriavę anksčiau. Bet visų amžiaus grupių jaunuoliai nurodė, kad yra buvę savanoriais.

	Nesu girdėjęs (-usi)	Žinau, bet nedalyvavau	Žinau, dalyvavau
Europos savanorių tarnyba (veikė iki 2018 m.).	254 (71%)	102 (29%)	0 (0%)
Programos „Veiklus jaunimas“ jaunimo mainai ar jaunimo iniciatyvų projektai (veikė iki 2018 m.).	235 (66%)	118 (33%)	3 (1%)
Erasmus+ programos jaunimo mainų, mokymų ar jaunimo dialogo projektas.	150 (42%)	170 (48%)	36 (10%)
Erasmus+ programos tarptautinė savanorystė.	164 (46%)	173 (49%)	19 (5%)
Europos solidarumo korpuso programos tarptautinė savanorystė.	255 (72%)	98 (28%)	3 (1%)
Europos solidarumo korpuso solidarumo projektas.	263 (74%)	89 (25%)	4 (1%)

38 pav. Tarptautinių jaunimo programų žinomumas

Atsakant į 59-ąją klausimą didžioji dalis (66-74 procentai) respondentų atsakė, kad nėra girdėję apie Europos savanorių tarnybos (veikė iki 2018 m.), „Veiklus jaunimas“ (veikė iki 2018 m.), Europos solidarumo korpuso projektus ir programas. Beveik 50 procentų respondentų apie ERASMUS+ jaunimo mainų / mokymų / jaunimo dialogų / tarptautines savanorystes žino, tačiau nėra girdėję. 10 proc respondentų yra dalyvavę Erasmus+ programos jaunimo mainų, mokymų ar jaunimo dialogo projektuose.

x 39

39 pav. Priklausymas neformalioms grupėms

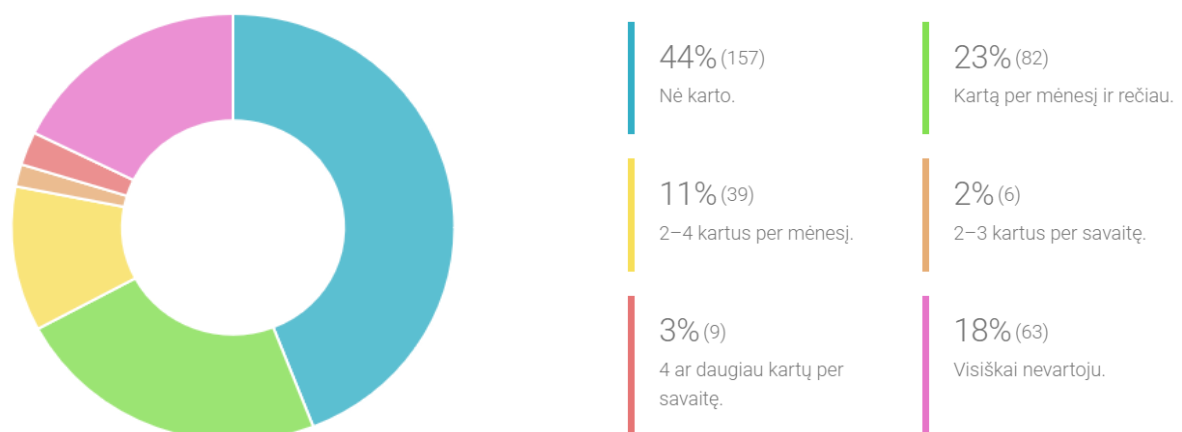
8 procentai tyrimo respondentų save priskiria neformalioms grupėms ar stiliams.

Respondentų išskirtos neformalios grupės ar stiliai: baikeriai, emo, niggers, K-pop, Fairy grunge, rokas, repas, geimeriai, riedlentininkai, punkas, šauliai, muzikantai, pankai, muzikantai, metalistai, kompiuterinių žaidimų fanai, muzikantai - atlikėjai.

Nei vienas 19-29 m. nepriskiria savęs neformaliai grupei. Iš 14-15 metų amžiaus grupės 18 jaunuolių priskiria save kokiai nors grupei, iš 16-18 metų amžiaus grupės priskiria 7.

Pagal respondentų atsakymus daroma išvada, jog didelė dalis respondentų yra mažai politiškai ir pilietiškai aktyvūs. Iš respondentų atsakymų pastebimas mažesnis įsitraukimas į savanoriškas veiklas, dalyvavimą renginiuose, pilietinėse akcijose, kam galimai įtaką darė pandemijos suvaržymai.

SVEIKATA

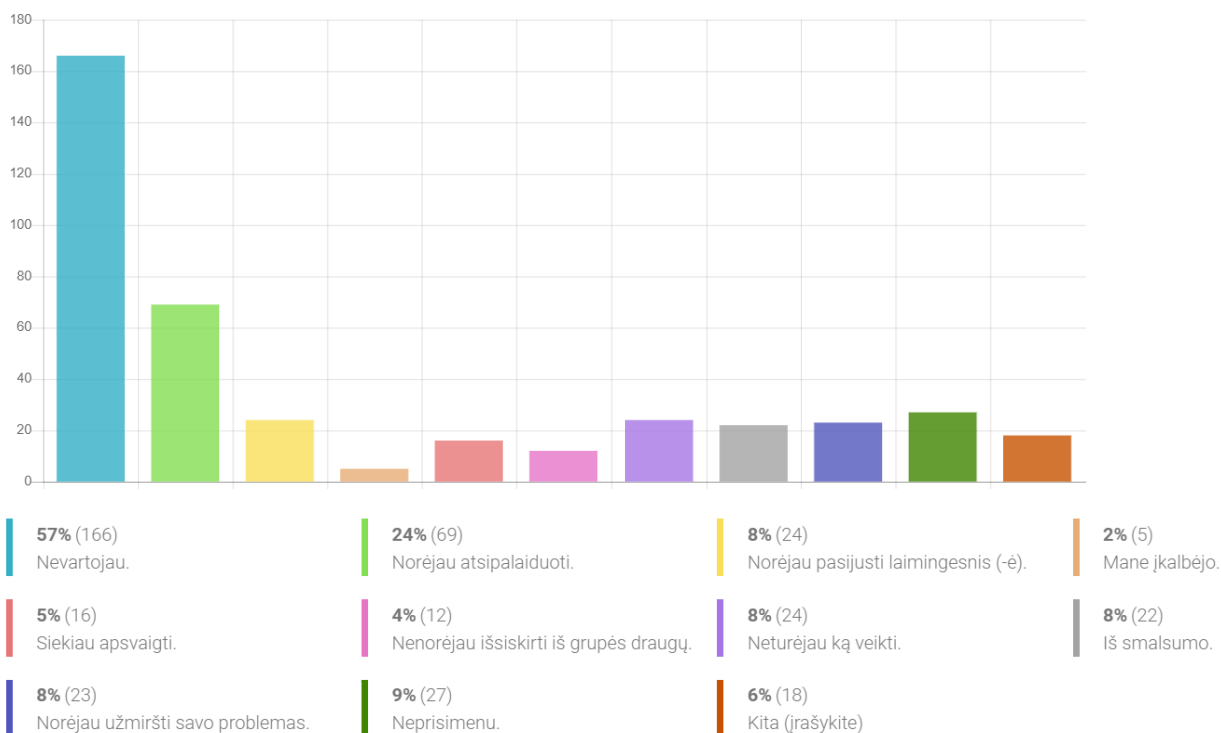

40 pav. Alkoholio vartojimas

Respondentų buvo klausama, kaip dažnai jie vartoja alkoholį. Beveik pusė – 44% atsakiusių teigė per pastarąjį mėnesį alkoholio nevartoję nė karto. Kartą per mėnesį ir rečiau teigė vartoję 23 %. 2–4 kartus per mėnesį alkoholį vartojo 11% jaunuolių. Dažniau vartojusių – 2-3

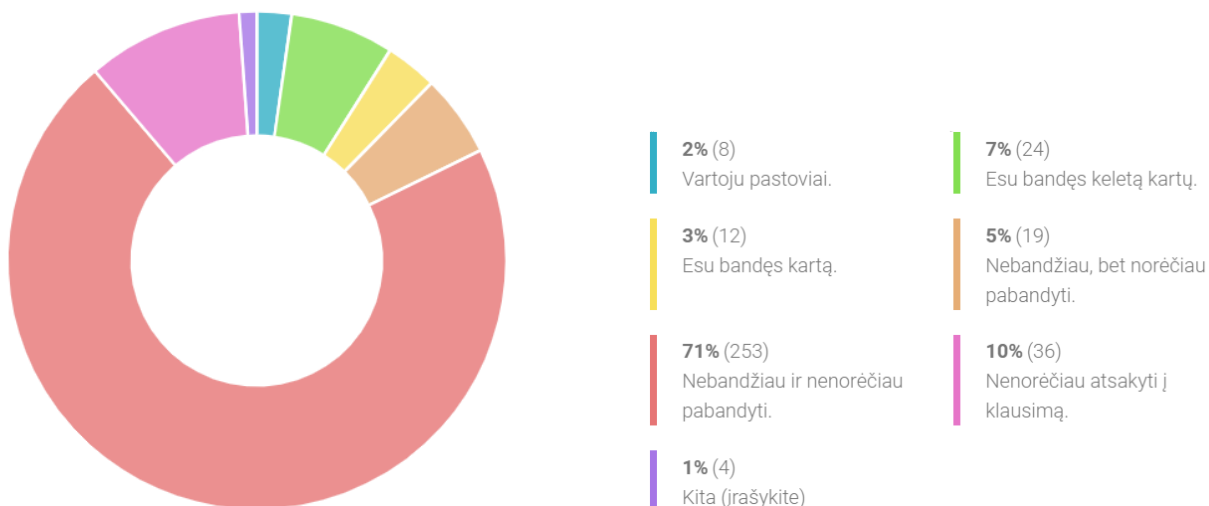
kartus per savaitę buvo 2%, 4 ir daugiau kartų – 3%. Visiškai nevartojantys alkoholio nurodė tik 18% jaunuolių. Matyti, kad vartojančių alkoholių yra didesnė dalis apklaustųjų, nors iš jų dažnai vartojančių nedaug.

Tie, kurie vartoja alkoholių, atsakinėjo į klausimus, leidžiančius vertinti požiūrį į alkoholio vartojimą. Kadangi dažnai vartojančių alkoholių nebuvo daug, tai ir nedidelis procentas apklaustųjų atsakė, kad norėtų mažiau vartoti alkoholinių gėrimų (22%), kad jaučia kaltę dėl gėrimo (16%). Dalis vartojančiųjų alkoholinius gėrimus (17%) atsakė, kad juos erzina aplinkinių kritika dėl to, o 8% teigė, kad dėl jų išgėrinėjimo buvo sunerimę draugai ar gydytojai. 11% jaunų žmonių sakė vartojantys alkoholių ryte, kad nusiramintų ir pagerintų savijautą.

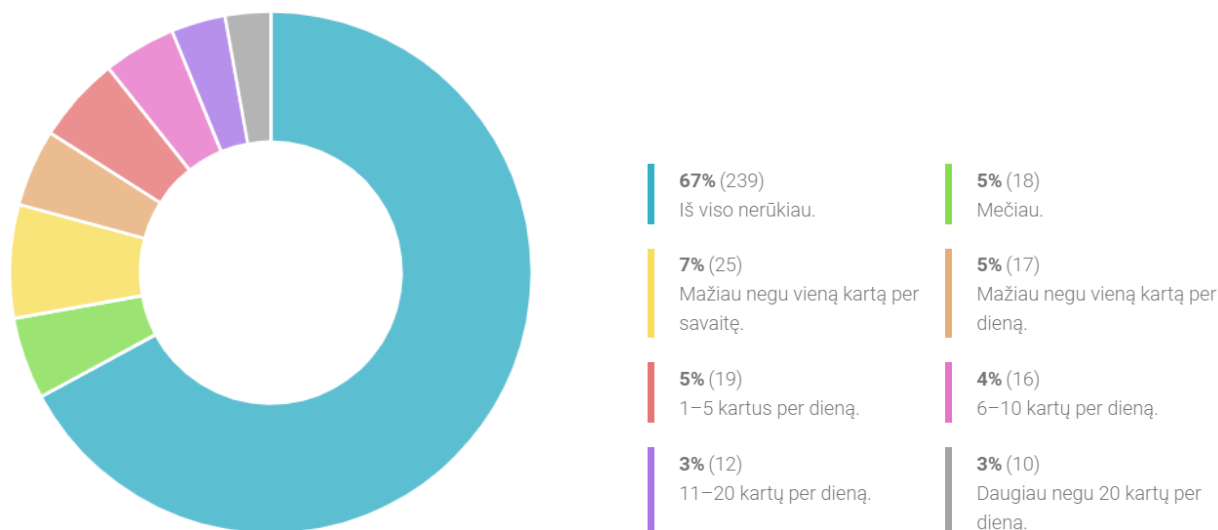
41 pav. Alkoholio vartojimo priežastys

Nurodydami alkoholinių gėrimų vartojimo priežastis per pastarąjį mėnesį, respondentai galėjo rinktis 3 atsakymus. Daugiausiai atsakymų buvo, kad šį mėnesį alkoholio nevartojė. Pagrindinė alkoholio vartojimo priežastis – noras atsipalaiduoti.

42 pav. Narkotikų vartojimas

Apklausoje Biržų rajono jaunimo buvo prašoma įvardinti santykį su narkotikais. 76% respondentų nurodė, kad narkotikų nevaratoja, tačiau iš jų 5 % norėtų pabandyti. Bandžiusių vartoti narkotikų kartą buvo 3%, o keletą kartų – 7%. Nenorėjo į klausimą atsakyti 10% atsakiusių, kas greičiausiai rodo norą nuslėpti savo santykį su narkotikų vartojimu. 2% jaunuolių nurodė, kad vartoja narkotikus pastoviai. Yra tikimybė, kad apie 20% atsakiusių yra bandę ir vartoja narkotikus, o tai rodo, kad narkotikų vartojimo problema egzistuoja ir Biržų rajone.

43 pav. Rūkymas

Jaunų žmonių buvo klausama, kaip dažnai per 30 d. jie rūkė įvairius rūkymui skirtus gaminius. Nerūkančiųjų yra panašiai tiek pat kaip ir nevartojančiųjų narkotikų – 71, iš jų 5% metė rūkyti. 7% jaunuolių teigė rūkantys retai – mažiau nei 1 kartą per savaitę, 5% - mažiau nei vieną kartą per dieną. 10% respondentų nurodė, kad rūko labai daug – nuo 6 iki 20 ir daugiau kartų per dieną, tačiau galbūt kai kurie jaunuoliai, ypač mokyklinio amžiaus galėjo atsakinėti neatsakingai. Visgi darytina išvada, kad rūkančiųjų yra šiek tiek daugiau nei vartojančių narkotikus – apie 30% ir tai rodo žalingo įpročio plitimą jaunuolių tarpe.

Dar vienas žalingas ir pavojingas įprotis – lošimas. Iš apklausos duomenų matyti, kad lošimai biržiečių tarpe nėra populiarūs. Labai dažnai ir dažnai lošiantys azartinius žaidimus ar lažybose, loterijose bei automatais teigė po 1-3% jaunuolių. Daugiausia yra lošiančių loterijose (dažnai ir labai dažnai – po 3%, retai – 26%). Niekada nelošiantys įvairiuose žaidimuose teigė 68-96% respondentų. Taigi lošimai mūsų rajone mažai populiarūs.

Daug jaunuolių praleidžia laisvalaikį naudodamiesi internetu. Tik 7% jaunuolių nurodė, kad per dieną laisvalaikį internete leidžia iki 1 val., o visi kiti pramogauja internete kur kas ilgiau: 24% jaunuolių praleidžia 1-3 val., 31% – 3-5 val., o 37% – 5 val. ir daugiau. Taigi daug jaunuolių renkasi pasyvų laisvalaikio leidimo būdą galbūt todėl, kad per mažai yra kitų laisvalaikio praleidimo būdų.

Respondentų buvo klausama, kaip dažnai per pastaruosius 6 mėn. jie vartoja raminamuosius ar migdomuosius vaistus. 84% apklaustų jaunuolių atsakė, kad per pusmetį tokių vaistų nevaratojo, kiti vartojo gana retai: 8% atsakiusių vartojo kartą per mėn. ir rečiau, 4% – 2-4 kartus per mėn., 1% - 2- kartus per sav. ir 4% daugiau nei 4 kartus per savaitę.

Anketoje buvo klausama apie jaunuolių valgymo įpročius: kaip reguliariai jie valgė, kokį maistą rinkosi per pastarąjį mėnesį. Tik pusė apklaustųjų (48%) kasdien valgo pusryčius, o 11% niekada jų nevalgo. Pietus kasdien valgo 78% respondentų, keletą kartų per savaitę – 14%.

Vakarienę kasdien valgo 77% atsakiusių, keletą kartų per savaitę – 18%. Taigi galima daryti išvadą, kad nemažai jaunų žmonių maitinasi nereguliariai, dažniausiai nevalgo pusryčių.

	Kasdien	Keletą kartų per savaitę	Tik savaitgaliais	Beveik niekada	Niekada
Valgau pusryčius.	171 (48%)	77 (22%)	22 (6%)	48 (13%)	38 (11%)
Valgau pietus.	279 (78%)	49 (14%)	11 (3%)	12 (3%)	5 (1%)
Valgau vakarienę.	275 (77%)	63 (18%)	4 (1%)	7 (2%)	7 (2%)
Valgau vaisius.	144 (40%)	174 (49%)	7 (2%)	23 (6%)	8 (2%)
Valgau daržoves.	169 (47%)	160 (45%)	10 (3%)	11 (3%)	6 (2%)
Valgau mėsą.	183 (51%)	143 (40%)	6 (2%)	10 (3%)	14 (4%)
Valgau „čipsus“ ir pan.	33 (9%)	104 (29%)	110 (31%)	93 (26%)	16 (4%)
Valgau saldumynus.	59 (17%)	154 (43%)	77 (22%)	58 (16%)	8 (2%)
Geriu saldžius gazuotus gėrimus.	59 (17%)	116 (33%)	69 (19%)	87 (24%)	25 (7%)
Geriu energetinius gėrimus.	27 (8%)	71 (20%)	25 (7%)	110 (31%)	123 (35%)
Geriu nealkoholinį alų, vyną.	7 (2%)	20 (6%)	21 (6%)	103 (29%)	205 (58%)
Geriu kavą ar kavos gėrimus.	127 (36%)	96 (27%)	22 (6%)	52 (15%)	59 (17%)
Geriu natūralų vandenį (negazuotą).	275 (77%)	45 (13%)	5 (1%)	17 (5%)	14 (4%)

44 pav. Valgymo įpročiai

Iš atsakymų matyti, kad dauguma jaunuolių valgo vaisius ir daržoves (89% vaisius valgo kasdien ir keletą kartų per savaitę, atitinkamai daržoves – 92% respondentų). Taip pat dauguma valgo mėsą, tik 4% jaunų žmonių nurodė jos nevalgantys niekada, o 3% beveik niekada. Nesveikus maisto produktus – saldumynus, traškučius, gazuotus gėrimus – vartoja nemaža dalis jaunų žmonių. Štai traškučius keletą kartų per savaitę valgo 29% apklaustųjų, nevalgo jų niekada tik 4%. Saldumynus kasdien valgo 17% atsakiusių, keletą kartų per savaitę – 43%, niekada tik 2%. Saldžius gazuotus gėrimus ir kavą bei kavos gėrimus geria dauguma, o štai energetinių ir nealkoholinių gėrimų jaunuoliai linkę nevartoti – daugiau nei pusė atsakė jų negeriantys niekada arba beveik niekada. Dauguma (77% kasdien, 13% keletą kartų per savaitę) nurodė, kad geria natūralų vandenį. Apibendrinant galima daryti prielaidą, kad jauni žmonės maitinasi nepakankamai reguliariai, vartoja nemažai nesveikų maisto produktų, nors tendencijos jų vengti taip pat ryškėja.

Atsakymai apie miego trukmę pasiskirstė apylygiai: apie pusę respondentų nurodė miegantys nuo mažiau kaip 6 val. iki 8 val., o likusiųjų miego trukmė svyruoja nuo 8 iki daugiau nei 9 val.

Iš atsakymų apie savanorišką sportavimą laisvalaikio metu matyti, kad intensyviau sportuojančių buvo apie pusę respondentų (kiekvieną dieną sportuoja 16% jaunuolių, keletą kartų per savaitę – 39%). Kad niekada nebuvo per savaitę sportavę atsakė 22% jaunuolių, o 1 kartą per savaitę sportavo 23% jaunų žmonių. Vienu metu ilgai (nuo 30 min. iki 1,5 val. ir ilgiau) sportuoja daugiau nei pusė atsakinėjusių jaunuolių. Sveikai ir aktyviai leisti laisvalaikį jaunuolius galėtų paskatinti didesnė sportinių veiklų pasiūla, sportui skirtos patalpos, vietos, ko trūkumą Biržų rajone buvo nurodyta ankstesniame klausime apie gyvenamąją aplinką.

	Niekada	Kartais	Dažnai	Labai dažnai
Jautėtės nervingas (-a) ar sudirgęs (-usi).	66 (19%)	148 (42%)	89 (25%)	53 (15%)
Patyrėte sunkumų užmiegant.	112 (31%)	134 (38%)	68 (19%)	42 (12%)
Skaudėjo galvą.	93 (26%)	185 (52%)	50 (14%)	28 (8%)
Skaudėjo nugarą.	151 (42%)	130 (37%)	49 (14%)	26 (7%)
Skaudėjo skrandį.	212 (60%)	106 (30%)	27 (8%)	11 (3%)
Vartojote vaistus nuo skausmo.	197 (55%)	120 (34%)	30 (8%)	9 (3%)
Jautėtės nedarbingas (-a).	130 (37%)	126 (35%)	76 (21%)	24 (7%)
Jautėtės blogos nuotaikos.	64 (18%)	170 (48%)	76 (21%)	46 (13%)
Skundėtės apetito trūkumu.	222 (62%)	91 (26%)	26 (7%)	17 (5%)
Jautėtės liūdnas (-a).	97 (27%)	153 (43%)	64 (18%)	42 (12%)
Jautėte nerimą.	123 (35%)	129 (36%)	60 (17%)	44 (12%)
Buvote nepatenkintas (-a) tuo, ką darote.	108 (30%)	148 (42%)	62 (17%)	38 (11%)

45 pav. Savijauta

Savo sveikatos būklę apklausoje gerai įvertino 56% jaunuolių, 31% į nurodė turintis trumpalaikių sveikatos sutrikimų, 2% nurodė turintys negalią.

Tačiau paprašius respondentų įvertinti savijautą per pastarąjį mėnesį matyti, kad dauguma respondentų nesijaučia labai gerai. Daugelis prie pozicijos „Kartais“ nurodė, kad jaučiasi nervingi, sunkiai užmiega, buvo blogos nuotaikos, jautė galvos skausmus. Nors didesnė dalis respondentų atsakė, kad niekada nejaučia nugaros skausmo (42%), skrandžio skausmo (60%), nesiskundžia apetito trūkumu (62%) ir nevartoja vaistų nuo skausmo (55%), visi kiti atsakymai parodo, jog daug jaunų žmonių patiria stresą, nerimą, pervargimą, nėra patenkinti savimi ar savo veikla. Nesprendžiamos emocinės problemos gali peraugti į rimtesnes problemas.

	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nei sutinku, nei nesutinku	Sutinku	Visiškai sutinku
Esu patenkintas (-a) savimi.	32 (9%)	34 (10%)	109 (31%)	132 (37%)	49 (14%)
Kartais galvoju, kad esu niekam tikęs (-usi).	78 (22%)	81 (23%)	85 (24%)	74 (21%)	38 (11%)
Manau, kad turiu daug gerų savybių.	17 (5%)	36 (10%)	127 (36%)	134 (38%)	42 (12%)
Galiu daryti daugelį darbų taip pat gerai, kaip ir kiti.	18 (5%)	39 (11%)	103 (29%)	152 (43%)	44 (12%)
Manau, kad neturiu kuo didžiutis.	66 (19%)	102 (29%)	111 (31%)	58 (16%)	19 (5%)
Kartais aš jaučiuosi nieko vertas (-a).	75 (21%)	88 (25%)	86 (24%)	74 (21%)	33 (9%)
Manau, kad esu ne prastesnė asmenybė nei kiti.	40 (11%)	70 (20%)	108 (30%)	99 (28%)	39 (11%)
Norėčiau turėti daugiau savigarbos.	38 (11%)	65 (18%)	124 (35%)	88 (25%)	41 (12%)
Savo elgesį vertinu teigiamai.	14 (4%)	25 (7%)	119 (33%)	134 (38%)	64 (18%)

46 pav. Savivertė

45 paveikslėlyje atsispindi klausimas apie savęs vertinimą. Apskritai galima daryti išvadą, kad jauni žmonės nėra linkę save vertinti labai gerai ir abejoja savo gerosiomis savybėmis. Patenkintų savimi ir savo elgesiu buvo šiek tiek daugiau nei pusė atsakiusių, o tuo abejojo apie 30%. 50% jaunuolių sutinka, kad turi gerų savybių, bet 30% tuo linkę abejoti. Net 30% jaunuolių

sutinka ir visiškai sutinka, kad kartais jaučiasi nieko verti, 30% abejoja, ar nėra prastesnė asmenybė nei kiti ir 30% mano, kad yra lygiaverčiai kitiems. Apibendrinant galima teigti, kad jaunuoliams trūksta pasitikėjimo savimi, aukštesnės savivertės.

	Niekada	Kartais	Dažnai
Padėjo išspręsti problemą.	35 (10%)	140 (39%)	181 (51%)
Pagyrė.	28 (8%)	151 (42%)	177 (50%)
Parodė Jums savo meilę.	31 (9%)	122 (34%)	203 (57%)
Palaikė Jūsų idėją ar sumanymą.	45 (13%)	161 (45%)	150 (42%)
Leido pasijusti svarbiam ir reikšmingam.	41 (12%)	142 (40%)	173 (49%)
Jūs išklausė ir paguodė.	49 (14%)	125 (35%)	182 (51%)
Praleido su Jumis laisvalaikį.	44 (12%)	144 (40%)	168 (47%)

47 pav. Šeimos narių palaikymas

Savivertės lygis gali būti tiesiogiai susijęs su artimųjų palaikymu. Kad suaugusieji šeimos nariai juos emociškai ir morališkai palaikė dažnai, teigė daugiau nei pusė jaunuolių. Palaikymo, meilės, pagalbos niekada nepatyrė nuo 9% iki 13% jaunimo. Šis skaičius verčia susirūpinti, nes vis tik kas 9 jaunuolis iš visų apklaustųjų (356) negauna dėmesio iš pačių artimiausių žmonių.

Domėtasi ir jaunuolių lytine sveikata. Kadangi daug respondentų buvo jaunesnio amžiaus, iš jų turėjusių lytinius santykius buvo 23% jaunuolių. Nurodžiusių, kad lytinius santykius pradėjo jaunesniame amžiuje, buvo daugiau nei vyresniame amžiuje: 23% nurodė, kad lytinius santykius pradėjo būdami 14 m., 17% – 15 m., 13% – 16 m., 17–17 m., 9% – 18 m., 4% – 19 m. Tarp lytinius santykius turėjusiųjų daugiau moteriškosios lyties atstovių (57%).

Atsakydami į klausimą, ar naudoja apsisaugojimo priemones lytinių santykių metu, 39% nurodė, kad visada, 29% nurodė, kad nenaudoja niekada, kiti naudoja ne visada. Kaip apsisaugojimą nuo nėštumo apsisaugojimo (kontraceptines) priemones nurodė 83% respondentų, o kaip apsisaugojimą nuo lytiniu keliu plintančių ligų – 43% jaunuolių. Taigi matyti, kad lytiškai santykiauti jaunuoliai pradeda jau paauglystėje, o apsisaugojimo priemonių nenaudoja pakankamai didelis skaičius, todėl labai svarbus yra lytinis švietimas kuo jaunesniame amžiuje.

Galiausiai jaunuolių buvo klausta apie naudojimąsi informaciniais šaltiniais. Dauguma jaunuolių (83 proc.) nėra girdėję apie jaunimo informavimo ir konsultavimo portalą zinauviska.lt ir tik 3 proc. pažymėjo, jog yra girdėję ir lankęsi portale (15 proc. girdėjo, bet nesilankė).

	Žinau, kreipiausi	Žinau, bet nesikreipiau	Nesu girdėjęs (-usi)
Vaikų linija.	27 (8%)	298 (84%)	31 (9%)
Jaunimo linija.	15 (4%)	288 (81%)	53 (15%)
Vilties linija.	12 (3%)	236 (66%)	108 (30%)
Pagalbos moterims linija.	18 (5%)	222 (62%)	116 (33%)
Krizinio nėštumo centras.	21 (6%)	179 (50%)	156 (44%)
Ankstukų pagalbos linija.	18 (5%)	206 (58%)	132 (37%)
Tėvų linija.	17 (5%)	199 (56%)	140 (39%)
Pagalbos vyrams linija „Nelik vienas“.	23 (6%)	146 (41%)	187 (53%)

Vyrų linija.	23 (6%)	150 (42%)	183 (51%)
Specializuotos kompleksinės pagalbos centras.	25 (7%)	134 (38%)	197 (55%)
Nemokama teisinė pagalba.	26 (7%)	160 (45%)	170 (48%)
Biržų bendruomeniniai šeimos namai.	26 (7%)	161 (45%)	169 (47%)

48 pav. Naudojimasis informaciniais šaltiniais

Jaunuoliai žino Vaikų liniją (84 proc., o 8 proc. jaunuolių kreipėsi), Jaunimo liniją (81 proc., o 4 proc. jaunuolių kreipėsi), kiek mažiau žino Vilties liniją (66 proc., o yra kreipėsi 3 proc.), Pagalbos moterims liniją (62 proc., o yra kreipėsi 3 proc.), Ankstųjų pagalbos liniją (58 proc., o yra kreipėsi 5 proc.), Tėvų liniją (56 proc., o yra kreipėsi 5 proc.), ne tiek daug girdėjusių apie Pagalbos vyrams liniją (41 proc.), Vyrų liniją (42 proc.), Specializuotos kompleksinės pagalbos centrą (38 proc.), Biržų bendruomeninius šeimos namus (45 proc.).

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBEI

Išvados:

1. Mokykloje tarp mokinių ir mokytojų bei bendraamžių mažėja fizinio smurto, bet psichologinis bendravimas nėra teigiamas.
2. Mokiniai praleidžia sąlyginai daug pamokų arba gana dažnai į jas vėluoja.
3. Dauguma jaunuolių, besirenkančių profesiją, nesidomi darbo rinka ir nesikonsultuoja su specialistais, todėl Jaunuoliai neranda juos tenkinančio darbo Biržų rajone arba dirba ne pagal specialybę.
4. Jaunimas per mažai aktyviai leidžia laisvalaikį, nesidomi kultūriniu gyvenimu.
5. Jaunuoliai mažai dalyvauja visuomeninėje ir politinėje veikloje.
6. Jaunimui trūksta laisvalaikio ir sportui skirtos infrastruktūros, neformalių užsiėmimų.
7. Dauguma jaunuolių turi du ir daugiau draugų. Tai pozityvus rodiklis.
8. Daugumos jaunuolių aplinkoje yra žmonių, kurie palaiko, padrašina, vertina.
9. Jaunuoliai su draugais dažniausiai linkę bendrauti SMS žinutėmis ir susirašydami internetinėse platformose.
10. Jaunuoliai bendraudami su draugais dažniausiai naudoja Messenger ir Snapchat platformas.
11. Daugumai jaunuolių patinka jų gyvenamoji vieta, jie jaučiasi saugūs, gerai įvertino kaimynystę, bet nurodė, jog gyvenamoje aplinkoje trūksta dalykų, skirtų jaunimui.
12. Jaunuoliams trūksta informacijos apie verslą: jie nežino arba nėra suinteresuoti dalyvauti pirmo būsto programoje jaunoms šeimoms, taip pat jaunuoliai nežino arba nėra suinteresuoti dalyvauti verslumą skatinančiose veiklose mokykloje ar už jos ribų.
13. Jauni žmonės nepakankamai skiria dėmesio sveikai gyvensenai.
14. Jaunimo tarpe plinta narkotinės medžiagos, populiarus rūkymas, neatsisakoma alkoholio.
15. Vis jaunesnio amžiaus jaunuoliai pradeda lytinį gyvenimą, tačiau apsisaugojimo (kontraceptines) priemones naudoja neatsakingai.
16. Iš atsakymų apie savijautą bei savivertę ryškėja, kad dauguma jaunuolių nesijaučia pasitikintys savimi, išgyveną nerimą, jaudulį.

Rekomendacijos:

1. Skirti daugiau priemonių jaunimo fizinei ir psichologinei sveikatai stiprinti.
2. Mokykloms ieškoti priemonių pamokų lankomumui gerinti.
3. Stiprinti profesinį ugdymą, pasirengimą karjerai, plėsti profesinį informavimą ir konsultavimą.
4. Numatyti daugiau jaunimo įveiklinimo ir įgalinimo priemonių.
5. Ieškoti naujų būdų ir formų, kaip įtraukti jaunimą į pilietinį-politinį gyvenimą.
6. Skatinti neformalios veiklos įvairovę.
7. Rengti daugiau kultūrinių renginių, veiklų, patrauklių jaunimui.

8. Suteikti daugiau galimybių jaunimui sportuoti, kurti laisvalaikio ir sportui pritaikytą infrastruktūrą, įtraukti jaunas žmones į infrastruktūros, laisvalaikio veiklų planavimą ir įgyvendinimą.
 9. Rūpintis lytiniu švietimu kuo jaunesniame amžiuje.
 10. Įgyvendinti prevencines alkoholio, rūkymo ir narkotinių medžiagų programas.
 11. Skatinti jaunų žmonių verslumą juos labiau informuojant apie verslo galimybes; skatinti vietos verslininkų ir jaunimo bendradarbiavimą.
-